

Y!

Toimintakansio alakouluihin

Yhteisöllisyys, yhteisvastuu, ympäristö

Kalle Kinnunen

Yhteisöpedagogi (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä: Kalle Kinnunen

Sivumäärä 37 ja 72 liitesivua

Työn nimi: Y! Toimintakansio alakouluihin

Ohjaava opettaja: Juha Nikkilä

Työn tilaaja: Leppävirran koulutoimi

Tiivistelmä

Opinnäytetyönaiheena oli tehdä toimintakansio alakoulujen käyttöön. Kansion teemoina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu sekä ympäristö. Kansion avulla koulujen opettajat sekä nuoriso-ohjaajat saavat käyttöönsä uusia menetelmiä teematuokioiden ja -päivien suunnitteluun ja toteutukseen.

Työntilaajana on Leppävirran kunnan koulutoimi ja kansio tulee Leppävirran alakoulujen käyttöön.

Teemakansio sisältää kolmea aihealuetta ja menetelmiä niiden käsittelyyn sekä ympäristöaiheisen tietovisan, joka on pelattavissa mobiililaitteilla.

Teemat on valittu nuorisolain 1§. Teemojen ja menetelmien valintojen ja kehittämisen tueksi on kartoitettu alakoulun oppilaiden vanhempien mielipiteitä ja toiveita. Erillisen toimintapäivän avulla menetelmiä testattiin ja toimiviksi havaittiin.

Asiasanat. yhteisöllisyys, yhteisvastuu, ympäristö, toimintakansio

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author: Kalle Kinnunen	Number of Pages 37 and 72
Title: Y!	
Supervisor Juha Nikkilä	
Subscriber Leppävirta's school work	
Abstract <p>Objective of this thesis was creating an action folder for primary schools. Themes of the action folder are communality, common responsibility and environment. Using the action folder primary schools teachers and youth workers get new methods for planning and organizing the theme events and theme days.</p> <p>This study was commissioned by schools of Leppävirta and action folder is usable in Leppävirta's primary schools.</p> <p>Action folder contains three different themes and methods to handle them. Action folder also includes and environment quiz for handheld devices.</p> <p>Themes are selected from the 1§ of youth law. Pupils' parents were consulted before selecting and developing the themes and actions. Selected methods and actions were tested by organizing a theme day and found to be appropriate.</p>	
Keywords communality, solidary, environment, action folder	

SISÄLLYS

<u>1 JOHDANTO.....</u>	<u>6</u>
<u>1.1 Työntilaajan esittely.....</u>	<u>6</u>
<u>2 YHTEISÖLLISYYS KOULUMAAILMASSA.....</u>	<u>6</u>
<u>2.1 Yhteisöllisyyden lisääminen koulussa.....</u>	<u>7</u>
<u>2.2 Yhdessä pelaaminen ja liikunta.....</u>	<u>7</u>
<u>3 YHTEISVASTUU.....</u>	<u>9</u>
<u>3.1 Yhteisvastuun lisääminen.....</u>	<u>9</u>
<u>3.2 Verkostot yhteisvastuullisuuden tukena.....</u>	<u>9</u>
<u>4 YMPÄRISTÖ.....</u>	<u>11</u>
<u>4.2 Ympäristökasvatuksen käytänteitä.....</u>	<u>13</u>
<u>4.3 Ympäristökasvatus kasvun ja kehityksen tukena.....</u>	<u>13</u>
<u>5 TOIMINTAKANSIO.....</u>	<u>15</u>
<u>5.1 Teemojen valinta.....</u>	<u>15</u>
<u>5.2 Menetelmien kartoitus.....</u>	<u>17</u>
<u>5.3 Mobiilipeli osana menetelmäsalkkua.....</u>	<u>17</u>
<u>5.4 Toimintakansion merkitys työmaailmassa.....</u>	<u>18</u>
<u>6 TOIMINTAKANSION ARVIOINTIA.....</u>	<u>18</u>
<u>6.1 Vertaisarviointia.....</u>	<u>19</u>
<u>6.2 Toimintapäivä</u>	<u>19</u>
<u>LÄHTEET.....</u>	<u>22</u>
<u>LIITTEET.....</u>	<u>25</u>

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena oli tehdä menetelmäsalkku nuorisolain teemojen käsittelyyn. Aihealueina olivat yhteisöllisyys, yhteisvastuu sekä ympäristö. Samat teemat ja niiden käsittely kuuluvat myös peruskoulun opetussuunnitelmaan (perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004). Työntilaaajana toimi Leppävirran kunnan koulutoimi. Kansio suunniteltiin alakoulujen käyttöön.

Menetelmäsalkun tekeminen kumpusi tarpeesta tuoda uusia menetelmiä sekä keinoja opettajien ja koulujen nuorisotyöntekijöiden käyttöön. Menetelmien kartoituksessa kysyttiin oppilaiden vanhempien näkemyksiä ja toiveita teemapäivien sisällön suhteen. Kyselyssä toiveina nousi esille yhteisöllisyyden lisäys ja yhdessä toimiminen ja tekeminen. Työn suunnittelun ja menetelmien tekemisen tukena oli alakoulun opettajan palaute, sekä yksittäisen teemapäivän järjestäminen menetelmien toimivuuden testaamiseksi.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada aikaiseksi toimiva ja monipuolinen menetelmäkansio. Tämänkaltaisen kansion tarpeen työmaailmaan olen havainnut työskennellessäni alakouluissa koulunkäynninohjaajana. Menetelmäkansio sisältää myös sähköisen materiaalin tietovisan muodossa. Tietovisa on suunniteltu toimivaksi mobiililaitteilla sekä tietokoneella. Menetelmäsalkun tavoitteet kulkevat rinnan nuorisolain tavoitteiden kanssa. Yhteisöllisyyden lisäys, yhteisvastuullinen asenne sekä ympäristöön tutustuminen ja sen kunnioittaminen ovat kansion johtoajatuksia. Tavoitteet pyritään saavuttamaan yhdessä tekemällä, oppimalla ja kokeilemalla oppilaiden iästä ja luokkatasosta välittämättä.

Toimintakansioni nimi juontaa juurensa havaintoon, jonka tein tehdessäni opinnäytetyötäni. Huomasin jokaisen teemoista liittyvän myös kahteen muuhun teemaan. Tästä johtuen kansion nimeksi tuli Y!. Tämä tarkoittaa y:n kertomaa, joka tulee todennäköisyyslaskennan termistöstä. Kertoman avulla voidaan laskea kuinka moneen eri järjestykseen tietty määrä kohteita voidaan järjestää. Kansiossani on kolme teemaa, jotka kaikki alkavat y – kirjaimella. Tästä johtuen nimi valikoitui muotoon Y!. Vaikka teemojen nimet sotketaan eri järjestykseen, säilyttävät ne silti yhteenkuuluvuutensa ja merkityksensä.

1.1 Työntilaajan esittely

Leppävirta sijaitsee Pohjois-Savossa Itä-Suomen läänissä. Leppävirralla asuu n. 10 000 asukasta. Leppävirralla on yhteensä seitsemän alakoulua. Yhteensä alakouluissa opiskelee 600 oppilasta. Alakouluista kuusi on pienempiä kyläkouluja, jotka sijaitsevat kauempana Leppävirran keskustasta. Leppävirran keskustassa on yksi alakoulu, yläkoulu, erityiskoulu sekä lukio. Yhteensä Leppävirran kouluissa opiskelee yli 1000 oppilasta (Leppävirta 2015)

2 YHTEISÖLLISYYS KOULUMAAILMASSA

Yhteisöllisyys on hyvin merkittävä voimavara hyvin toimivalle yhteisölle. Yhteisöllisyys lisää yhteenkuuluvuutta ja toimivaa vuorovaikutusta. Yhteisöllisyyttä tarvitaan myös yhteiskunnan toimintakyvyn ylläpitämiseksi (Pessi 2011, 28)

Kouluissa yhteisöllisyyden lisääminen voi vaikuttaa positiivisesti oppilaiden hyvinvointiin vähentämällä yksinäisyyden tunnetta ja koulukiusaamista. Yhteisöllisyys nojaa vahvasti erilaisuuden hyväksymiseen. Ihmiset ovat kaikki yksilöitä ja erilaisuus on eräänlaista rikkautta. Yhteisöllisyyden positiivisten vaikutusten ansiosta terveys, hyvinvointi, oppiminen ja tuloksellisuus lisääntyvät (Karman 2009, 21). Yhteisöllisyyden kasvaminen palkitsee itsensä ajan kuluessa. Oppilaiden keskinäinen toistensa kunnioitus sekä hyväksyminen edesauttavat toimivaa koulurauhaa ja oppimisympäristöä. Hyvin toimivaa yhteisöä on helpompi käsitellä ja ohjata vaikeissakin tilanteissa, sillä myönteinen yhteisöllisyys näkyy innostuneisuutena sekä työnäilyä (Paasivaara 2010, 152). Yhteen hiileen puhaltaminen on tärkeää vaikeuksien voittamiseen. Yhteisten projektien ja talkoiden järjestäminen onnistuu myös paremmin, mikäli asianomaiset tuntevat kuuluvansa samaan porukkaan ja tekevän työtä yhteisen hyvän lisäämiseksi. Kuitenkin yhteisöllisyys voi toisinaan olla vaikeasti havaittavaa, sillä se on ihmissilmälle näkymätöntä. Yhteisöllisyys ei ole konkreettinen esine jota voi kosketella vaan se ilmenee yhteenkuuluvuutena,

kuuluksi tulemisena ja työskentelynä yhteisten päämäärien hyväksi (Laurikainen 2009, 69).

2.1 Yhteisöllisyyden lisääminen koulussa

Yhteisöllisyyden lisääminen on pidempiaikainen projekti, joka ei välttämättä valmistu ikinä. On hyvä tiedostaa itselleen, ettei yhteisöllisyyttä voi rakentaa yhdessä päivässä, vaan se kestää ja kehittyy vuosien ajan. Yhteisöllisyys ei myöskään ole pysyvää vaan se muuttuu jatkuvasti sosiaalisten vuorovaikutusten vuoksi (Paasivaara 2010, 153). Jatkuva muutos sekä yhteisöllisyyden hidas kasvu asettavat yhteisön jäsenet tärkeään rooliin myönteisen yhteisöllisyyden kasvun lisäämiseksi.

Vuosittain järjestettävät yhteiset juhlat, kilpailut tai tapahtumat luovat yhteisiä perinteitä, joilla on suuri merkitys yhteisöllisyyteen. Perinteiset joulu- ja kevätjuhlat ovat toimiva ja vanha perinne, joille on tilausta aina. Vanhojen perinteiden rinnalle voidaan tuoda koulun sisäisiä tai ulkoisia tapahtumia. Koulujen väliset urheilukilpailut saavat oppilaat harjoittelemaan ahkerasti jalkapalloa tai pesäpalloa. Vaarana näissä turnauksissa on katkeruuden lisääntyminen voittajakoulua kohtaan, mutta myös häviön tunnetta on hyvä harjoitella. Kiertopalkinto voittajakoululle antaa konkreettisen muistutuksen onnistuneesta turnauksesta ja yhteisestä onnistumisesta.

Koulujen ei välttämättä tarvitse kilpailla keskenään yhteisissä tapahtumissa. Koulut voivat järjestää keskenään erilaisia talkoopäiviä tai retkiä. Näissä oppilaat pääsevät tutustumaan ikätoverihinsa koulunsa ulkopuolelta. Tämän ansiosta yhteisöllisyys siirtyy oppilaiden mukana yläkouluun siirryttäessä. Opiskelu yläkoulussa on aina jännittävää, varsinkin uusille seiskaluokkalaisille. Mikäli iso osa oppilaista on jo tuttuja alakoulujen yhteisiltä päiviltä, ei kouluun meno jännitä enää niin paljoa.

Kouluissa järjestettävät tapahtumat lisäävät yhteenkuuluvuutta koulun sisällä. Erilaiset teemapäivät, joissa toimitaan pienryhminä, opettavat oppilaita tulemaan toimeen eri-ikäisten oppilaiden kanssa. Ekaluokkalaiset saavat olla "isojen" kanssa ja kuutosluokkalaiset saavat ohjata nuorempia omalla esimerkillään. Mukavien

kokemusten avulla kasvavat oppilaat voivat siirtää omia muistojaan tuleville oppilaille seuraavien vuosien aikana.

Ryhmätyöskentely tarjoaa miltei rajattomasti sovellutusmahdollisuuksia. Joustavasti käytettynä ryhmätyöskentelyä voidaan käyttää mihin tahansa oppimisprosessin vaiheeseen (Vuorinen 2009, 105). Ryhmätyöskentelyllä saadaan siis yhteisöllisyyden lisääntymisen lisäksi myös hyviä oppimistuokioita ja – tilanteita. Ryhmätyöskentelyn, tai ryhmäkisailun, varjolla voidaan opettaa monia taitoja jotka olisivat vaikeampi saada oppilaille opetettua perinteisen frontaaliopetuksen keinoin. Varsinkin erilaiset ongelmanratkaisutehtävät laittavat ryhmäläiset uusien haasteiden pariin. Sen lisäksi, että jokaisen täytyy keskittyä ongelmaan, on heidän osattava toimia myös ryhmänä. Ongelmanratkaisutehtävistä kerrotaan seuraavaa: ”Ongelman ratkaisuun sisältyy parhaimmillaan kihelmöivää jännitystä ja innostusta, joka nousee vahvasta sisäisestä motivaatiosta löytää ratkaisu”. ”Se houkuttelee esiin yksilön tai ryhmän parhaat voimavarat ja synnyttää usein nautittavaa kilpailua”. (Vuorinen 2009, 134). Yhteisistä haasteista selviytyminen lisää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta, sillä ratkaisun löytäminen ja siihen liittyvä onnistumisen ilo on ryhmän yhteistoiminnan ansiota. Toisinaan voi käydä myös niin, että oppilas joka ei pärjää yhtä hyvin oppitunneilla, osaakin muita paremmin joitain ongelmapähkinöitä. Tällöin myös he saavat onnistumiskokemuksia jotka ovat tärkeitä yksilön kasvun ja kouluviihtyvyyden kannalta. Positiiviset tunteet, joita onnistuminen tuo muassaan, pitävät yllä motivaatiota oppimiseen ja lisäävät suoritusvalmiutta. Kyse on siis hyvin merkittävästä asiasta koulunkäynnin suhteen (Hakala 1999, 40).

Ryhmätoiminta onnistuu ryhmillä joissa jäsenet ovat saman ikäisiä, tai ryhmissä jotka ovat koottu eri-ikäisistä henkilöistä. Ryhmän dynamiikka ja ryhmän jäsenten roolit vaihtelevat sen mukaan, kuinka suuri on ryhmäläisten välinen ikäero.

Ryhmätyöskentelyn vahvuudet pysyvät kuitenkin samoina huolimatta ikäeroista.

Ryhmätyöskentelyn avulla ryhmänjäsenten yhteistyökyky kehittyy, heidän asenteet toisiaan kohtaan muuttuvat sekä halu ottaa yhteistä vastuuta kasvavat.

Ryhmätoimiminen antaa myös malleja ja valmiuksia muita arkielämän ryhmätilanteita kuten perhettä, harrasteryhmiä ja työtä varten (Vuorinen 2009, 94)

2.2 Yhdessä pelaaminen ja liikunta

Lapset ja nuoret viettävät yhä enemmän aikaa tietokoneiden ääressä. Tästä johtuen heidän fyysinen aktiivisuutensa ja toisten ihmisten kohtaaminen vähenevät. Tietokoneiden välityksellä kavereihin kuitenkin voi pitää yhteyttä välimatkasta huolimatta. Pelaamisen välityksellä lapset ja nuoret kokevat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta (Kinnunen 2009). Peliporukan yhteinen harrastus yhdistää heitä.

Fyysisen aktiivisuuden väheneminen tulee esille liiallisena istumisena. Lapset istuvat ensin monta tuntia koulussa paikoilla ja sen jälkeen kotonaan tietokoneiden tai mobiililaitteiden äärellä. Liiallisen istumisen on todettu heikentävän terveyttä monin tavoin. Liika istuminen heikentää aineenvaihduntaa ja on suuri syy niska ja hartiakipuihin (Jaakola 2013, 66).

Paikallaan istumiseen on tärkeää löytää ratkaisu. Erilaiset tietokone- ja mobiilipelit koukuttavat ja pitävät pelaajia otteessaan. Pelaaminen ei sinällään ole huono asia, vaan se kehittää osaltaan visuaalisia taitoja (Järvilehto 2014,134.) Ongelmia syntyy varsinkin silloin, kun pelaaminen vie liikaa aikaa.

Yhtenä ratkaisuna liikkumattomuuteen ja pelaamiseen tarjoan pelimuotoa, jonka kehitin yhdessä veljeni Kari Kinnusen ja serkkuni Heikki Mikanderin kanssa. Kyseessä on kuntopelailu eli Urhoilu. Urhoilussa on tarkoituksena pelata peliä, johon sovitaan tietyt kuntoilusäännöt pelistä riippuen. Esimerkkinä otetaan Counter Strike -toimintapeli. Tässä pelissä joka kerta kun pelaaja menettää henkensä, tekee hän 5 lihaskuntoliikettä. Pelaamisen riemu yhdistettynä kuntoiluun tuo nopeasti tuloksia lihaksiston kehittymisenä.

Esittelin Urhoilun työharjoittelussani yläkoululaisille pojille. Muutamat heistä innostuivat pelistä kovasti ja myöhemmin kertoivat näin pelanneen enemmänkin. Pelimuodolle löytyy siis harrastajia. Se pitäisi vain tuoda suurelle yleisölle esille, jotta harrastajamäärä kasvaisi. Urhoilusäännöt ovat helposti muokattavissa myös

television katseluun. Muistan muutamankin kerran jääkiekon MM-kisoja katsoessani punnerruksia tehneeni aina kun vierasjoukkue teki maalin.

Menetelmäsalkussa Urhoilusäännöt ovat kerrottu ja niitä muokattu alakouluun sopiviksi. Koulussa Urhoilua voi harrastaa oppitunnin aikana, jonka ansiosta paikallaan istuminen vähenee.

2.3 Yhteisöjen merkitys ja sosiaalinen pääoma

Elämänsä aikana ihminen kuuluu moniin erilaisiin yhteisöihin. Esimerkkeinä tällaisista yhteisöstä ovat perhe, suku, kaverit, koulu, harrastusryhmät sekä työyhteisö. Yksilöstä itsestään riippuu, kuinka tiiviinä hän kokee kuuluvuuden eri yhteisöihin. Yhteisöllisyyden kokeminen ja yhteisöjen merkitys kasvaa lapsen kehityksessä kohti nuoruutta. Nuoruudessa haetaan yhteisöjä enemmän perheyhteisön ulkopuolelta. Nuori liikkuu yhteisöstä toiseen ja valitsee yhteisön joka kulloinkin parhaiten hänen tarpeitaan palvelee (Ellonen 2008, 42; Ahvenainen 2002, 54).

Koulumaailmaan siirtyminen tuo lapselle paljon uusia ihmiskontakteja ja myös uusia ystäviä. Ystävien merkitys ja kaveriporukat merkitsevät paljon kasvavalle lapselle, hänelle on tärkeää kuulua ryhmään jossa hänet hyväksytään. Kaveriporukan mielipide voi joskus olla jopa tärkeämpi kuin vanhempien mielipide, tämä kertoo ystävyuden merkityksestä lapsen kasvulle (Arajärvi 1990, 33).

Perheyhteisöt ja kaveriporukat, kuten muutkin lapsen ja nuoren eri yhteisöt kasvattavat kukin osaltaan sosiaalista pääomaa. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan sosiaalista voimavaraa, joka muodostuu ja kehittyy ihmisten välisissä vuorovaikutuksissa (Ellonen 2008, 196). Sosiaalinen voimavara itsessään tarkoittaa konkreettista apua, emotionaalista tukea ja informaatiota jota yksilö yhteisöltä saa (Tampereen ammattiopisto 2015).

Sosiaalinen pääoma on tutkijoille hankalasti määriteltävä aihe ja sen tutkimiseen on useita eri näkökulmia. Tutkimuskohteet vaihtelevat sosiaalisen pääoman syntyperästä sen ilmenemiseen, ominaisuuksiin ja vaikutuksiin (Ellonen. 2008. 196).

Näkökulmasta riippumatta sosiaalisen pääoman on huomattu olevan yksilölle eduksi. Sosiaalisen pääoman positiiviset vaikutukset hyvinvointiin näkyivät ennen kaikkea koulumenestyksessä, mielenterveydessä, rikollisuuden vähenemisessä sekä yhteiskunnallisessa integraatiossa (Ellonen. 2008. 40; Ruuskanen 2002, 25).

Sosiaalinen pääoma kasvaa yhteenkuuluvuuden tunteen mukana. Yhteenkuuluvuuden tunne lisää varsinkin kouluissa positiivista kouluhenkeä, joka edesauttaa oppimista ja kouluviihtyvyyttä. On kuitenkin havaittu, että vaikka koulussa olisi hyvä henki ja myönteinen ilmapiiri, ei se automaattisesti lisää kaikkien yksilöiden koulumenestystä. Mikäli sosiaalinen tuki ei jakaudu tasaisesti kaikkien oppilaiden kesken, eli joku tuntee jääneensä ulkopuolelle, on tällä selkeä syyshde masentuneisuuden lisääntymiseen (Ellonen 2008, 58-84). Ulospäin toimivalta näyttävä yhteisö saattaa pitää sisällään epätasapuolisuutta ja tahtomattaan lisätä pahaa oloa yhteisönsä jäsenille. Tämä on syytä tiedostaa ja varsinkin kasvatustuessa olevien henkilöiden on tarpeen tarkastella omaa yhteisöään ns. ”ulkopuolisen silmin”. Oman yhteisön heikkoudet voivat jäädä havaitsematta, mikäli katsellaan vain onnistumisia ja jäädään nauttimaan hyvästä olotilasta.

3 YHTEISVASTUU

Yhteisvastuu nivoo yhteen ympäristökasvatuksen sekä yhteisöllisyyden. Ilman yhteisvastuuta ei ole tahtoa eikä halua huolehtia ympäristöstään eikä lähimmäisistään. Yhteisvastuullisuus tulee ihmisen omista asenteista ja tahdosta toimia kaikkien hyväksi. Yhteisvastuullisuudesta puhuttaessa tärkeänä ihmisen ominaisuutena on hänen altruisminsa. Altruismille ei ole olemassa suomenkielistä nimeä. Se tarkoittaa epäitsekkyyttä, pyyteettömyyttä, uhrautuvaisuutta sekä lähimmäisenrakkautta ja on kuitenkin jotain muuta kuin myötätunto, sääli tai yleinen auttavaisuus (Suomisanakirja 2015; Valtaoja 2012,153).

Yhteisvastuullisuus on puolestaan altruismia käytännössä, se viittaa sosiaalisten normien muodostamaan ja altruismia edistävään yhteiskunnalliseen toimintamalliin (Pessi 2008, 16).

3.1 Yhteisvastuun lisääminen

Ennen kuin voidaan puhua yhteisvastuullisesta ihmisestä, on hänen osattava tulla toimeen muiden ihmisten kanssa. Altruismista ajattelua voidaan opettaa ja kasvattaa harjoittelemalla ihmisten välistä vuorovaikutusta. Henkilön on osattava luoda toisiin ihmisiin kestäviä tunnesiteitä sekä oltava empaattinen ja välittävä (Pessi 2008, 162).

Yhteisvastuullinen ajattelumaailma pääsee kehittymään luomalla kontakteja mahdollisimman moniin ja erilaisiin ihmisiin. Tällaisen toiminnan avulla erot ihmisryhmien välillä pienenevät eikä toisia pelätä tai vierasteta enää niin paljoa. Tuntematon pelottaa ihmistä luonnostaan. Kun toisiin ihmisiin saada luotua kontakti, tulevat he tutummiksi ja yhteistyö onnistuu paremmin.

Vuorovaikutustaitoja on hyvä alkaa harjoittelemaan jo varhaisen kehityksen aikana. Lasten kasvattajien on hyvä tiedostaa itselleen oma altruisminsa. Kasvattajien omat asenteet, mielipiteet ja toimintatavat ovat parhaita keinoja opettaa yhteisvastuullisuutta nuoremmille. Vanhemmat pystyvät siirtämään lapsille altruistisia arvoja varsin tuloksellisesti. Mallioppiminen on tässäkin aiheessa tärkeässä roolissa

(Pessi 2008,161). Näyttämällä omaa esimerkkiä ja toimimalla yhteisvastuullisten arvojen mukaan, kasvattajat voivat helposti siirtää arvoja ja asenteita eteenpäin. Yhdessä toimiminen ja tekeminen lisäävät yhteenkuuluvuutta ja opettavat toimimaan muiden kanssa. Vapaaehtoistoiminnan keinoin voidaan kasvattaa altruistista ajattelua. Vapaaehtoistyössä tehdään arvokasta työtä omalla ajalla ilman muuta korvausta kuin hyvä mieli. Vapaaehtoistyötä voidaan tehdä myös nuorten lasten kanssa. Vapaaehtoistyö ei kuitenkaan voi viedä liikaa aikaa heidän koulutehtäviltään ja vapaa-ajaltaan. Pienet yhdessä tehtävät toimet kuten pihan haravointi tai marjojen poiminta ovat sopivia tehtäviä nuorille.

3.2 Verkostot yhteisvastuullisuuden tukena

Koulumaailmassa verkostoituminen on arkipäivää kasvattajille. He tekevät moniammatillista yhteistyötä varmistaakseen oppilaiden hyvinvoinnin ja laadukkaan opetuksen, sillä monialainen yhteistyö auttaa puuttumaan nopeasti yhteisön hyvinvointia uhkaaviin tekijöihin (Hamarus 2012, 90). Verkostoituminen on siis tuttua, mutta oppilaille sitä ei juurikaan opeteta.

Omien havaintojeni perusteella, joita olen tehnyt työskennellessäni alakouluissa, yläkouluissa sekä seurakunnan lapsi- ja nuorisotyössä, voin sanoa varhaisten kontaktien luomisen olevan merkittävää lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Monilla alakoululaisilla on kavereita muissa kunnan alakouluissa. Yleensä he ovat tavanneet seurakunnan leireillä tai kunnan koulujen yhteisissä urheilukilpailuissa. Näiden satunnaisesti järjestettävien tapahtumien ansiosta nuoret ovat päässeet tutustumaan ikätoverihinsa oman koulun ulkopuolelta. Leirejä sekä urheilukilpailuja järjestetään kuitenkin harvoin. Jotta oppilaille saataisiin tarjottua mahdollisuus luoda enemmän kontakteja, voisivat koulut opetuksen rinnalla tehdä yhteisiä projekteja toisten koulujen tai tahojen kanssa. Näin tekemällä oppilaat saisivat luotua alustavia verkostoja ja harjoitella yhdessä toimimista. Toisten koulujen kanssa toimiessa voivat oppilaat tutustua ikätoverihinsa ja tulevaisuudessa he ovat toiselleen tutumpia siirryttäessä yläkouluun tai työmaailmaan.

Verkostoja ja kontakteja voidaan luoda myös kunnan tai valtion rajojen ulkopuolelle. Elämme globalisoituvassa maailmassa, ja on tärkeää huomioida tämä myös kasvatuksessa. Internetin välityksellä voidaan helposti ottaa yhteyttä käytännössä minne päin maailmaa tahansa, eivätkä välimatkat tuota ongelmia.

Kouluissa kansainvälistä yhteistyötä voidaan ylläpitää ystävyyskoulujen kautta. Tällöin vierailut puolin ja toisin tuovat toista kulttuuria tutummaksi ja tarjoavat oppilaille uusia elämyksiä. Vierailuja ei kuitenkaan voi tehdä vuodessa kovinkaan montaa, joten kontaktit jäävät vähäisiksi.

Vierailujen rinnalle voisi tuoda videotervehdysten tekemisen ja lähettämisen. Videon tekemistä voi jakaa usealle päivälle ja se on helppo rinnastaa opetussuunnitelman tavoitteisiin. Hyvä video tarvitsee käsikirjoituksen, suunnittelun ja toteutuksen. Videota tehdessään koulun oppilaat oppivat muun muassa yhdessä tekemistä sekä mediataitoja. Nämä opit lisäävät yhteenkuuluvuutta ja edesauttavat yhteisvastuullisuuden kasvamista. Pitkään jatkuneet kontaktit toiseen kulttuuriin myös muuttavat asenteita positiivisemmaksi sekä vähentävät ennakkoluuloja (Sarkkinen 1999, 119)

Mikäli koululla ei ole omaa ystävyyskoulua maailmalla, voi yhtenä mahdollisuutena miettiä Suomi-kouluja joita on ympäri maailmaa. Suomi-koulut ovat suomalaisille maahanmuuttajille ja heidän lapsilleen tarkoitettuja kouluja, joissa opetetaan suomalaista kulttuuria ja kieltä (Suomi-koulujen tuki ry 2015). Näiden koulujen kanssa voisi olla mielenkiintoista ja opettavaista tehdä yhteistyötä. He saisivat terveiset Suomesta ja oppisivat lisää suomalaisuudesta. Vastavuoroisesti oppilaat saisivat tietoa muiden maiden elinoloista ja mitä ulkomaan suomalaisuus oikein on.

Yhteistyön tekeminen ulkomaalaisten kanssa edesauttaisi yhteenkuuluvuuden tunteen kasvamista ja edesauttaisi yhteisvastuullista ajattelua. Ihmiset eivät suhtaudu kaikkiin toisiin ihmisiin samalla tavoin. Kuinka voisivatkaan, sillä eivät heitä ja heidän tapojaan tunne. Voidaan sanoa että mitä kauempana yksilö toisesta on, sitä yleisempää ja stereotyyppisempää on myös tieto heistä (Pessi 2008, 113). Kyseessä on muukalaisuuden pelko. Mitä ei tunneta, sitä pelätään tai vierastetaan (Kaikkonen 1999, 25). Monikulttuurinen yhteistyö tuo tutuksi toisia ihmisiä ja heidän tapojaan.

Varhaiset kokemukset vieraista kulttuureista ja heidän tavoistaan tuo ihmiselle uskallusta ja ymmärrystä toimia jatkossakin vieraiden kanssa. Tutuksi tullut vieraskulttuuri ei enää vaikutakaan pelottavalle tai uhkaavalle. Yhteenkuuluvuus ja yhteisvastuullisuus kasvavat sillä itselleen tuttuun kulttuuriin samaistutaan helpommin ja heitä myös tarvittaessa voidaan auttaa.

4 YMPÄRISTÖ

”Ympäristökasvatuksella tarkoitetaan kaikilla koulutusasteilla tapahtuvaa elinikäistä oppimisprosessia, jossa ihmiset tulevat tietoisiksi ympäristöstä ja ympäristökysymyksistä ja myös omista rooleistaan ympäristön hoitajina ja säilyttäjinä. Ympäristökasvatuksen keskeinen periaate on, että sen kautta ihmiset saavat tietoja ja taitoja osallistua demokraattisen yhteiskunnan kehitykseen ja johtamiseen (Cantell 2004, 19). Ympäristö on meille kaikille yhteinen ja on tärkeää osata pitää siitä huolta. Mutta kuinka huolehtia jostain, jota ei ymmärrä?

Suomi on kovaa vauhtia kaupungistumassa ja sitä myötä ymmärrys luonnosta vähenemässä. Yhtenä selvimmistä merkeistä tästä on jatkuva keskustelu suurpedoista ja niiden suojelusta. Toisaalla pedot nähdään hellyttävinä nalleina tai verenhimoisina susina, jotka syövät lapsia koulumatkoilta.

Yhtenä esimerkkinä tämänkaltaisesta luonnosta vieraantumisen tarina marjastajasta, joka kohtasi metsässä karhun (Kangas 2015). Kohtaaminen sujui kuitenkin rauhallisesti. Suurempi kohu nousi siitä, kuinka lähellä asutusta karhu liikkui. Marjastaja oli kotoaan 300 metrin päässä metsikössä ja hänen kotinsa sijaitsee (vain) 10 km päässä Jyväskylän keskustasta. Villieläin liikkui siis liian lähellä ihmisasutusta. Lehdistön ja marjastajan asenne, jossa nostetaan esille pelot ja petojen läheisyys asutuksilla, lisäävät väärää tietoa ja vinoutunutta ajatusmaailmaa luonnosta. Karhut saavat kulkea metsissä, kunhan metsä on jossain muualla, on heidän ajatuskuvansa.

Luonnosta vieraantumisen on monet kasvot. Samankaltaisia asenteita ja keskusteluja herättävät soiden kuivatus, suurhakkuut sekä jokien patoaminen. Nämä ovat yhteiskunnallisesti isoja ja merkittäviä asioita, mutta suurelle osalle kansalaisista tuntemattomia ja kaukaisia tapahtumia.

Ympäristökasvatus tuo näihin - ja toki kaikkiin muihinkin - luontoon ja elinympäristöön liittyviin asioihin selvennystä ja ymmärrystä. Mitä varhaisemmassa vaiheessa ihmisen kehitystä ympäristöasioista aletaan puhua, sitä merkittävämmiksi tietoisuus ja oma asiantuntijuus asioista nousevat. Ympäristökasvatus on elinikäinen

oppimisprosessi, joka syvenee ajatusmaailman kehityksen ja omien valintojen tekemisen myötä. Varhaiskasvatuksessa herätetään mielenkiintoa ja aikuiskasvatuksessa valintojen merkityksellä on suurempi painoarvo.

Ympäristökasvatuksella on Suomessa ja maailmalla pitkät juuret. Ympäristökasvatuksen merkityksestä alettiin ensimmäistä kertaa puhua 1960-luvun lopussa, jolloin järjestettiin useita maailmanlaajuisia ympäristökonferensseja (Cantell 2004, 18). Tällöin oli havahduttu ympäristön nopeaan saastumiseen sekä ihmisten epätietoisuuteen ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa.

Kesti kuitenkin vuoteen 1972 asti, ennen kuin ensimmäinen askel kohti kansainvälistä ympäristökasvatusohjelmaa otettiin. Tuolloin järjestettiin Tukholmassa YK:n ympäristökonferenssi. Konferenssin tärkeimpänä antina oli ymmärrys siitä, ettei ihmisen toimintaa ja ympäristön hyvinvointia pidetty enää erillisinä toisistaan. Konferenssin myötä alettiin etsiä keinoja, joilla ihmiskunta oppisi elämään luontoa tuhoamatta (Cantell 2004, 19).

4.1 Ympäristökasvatuksen tavoitteita

Ympäristökasvatuksen tavoitteisiin ja tarkoitukseen perehtyivät järjestöt UNEP (United Nations Environment Programme) sekä UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Vuonna 1975 ne julkaisivat ympäristökasvatuksen päätavoitteet, jotka sittemmin hyväksyttiin ministeritasolla YK:n ympäristökonferenssissa vuonna 1977. Tavoitejulistus piti sisällään noin 40 suositusta ja ne ovat toimineet suunnan antajana nykypäivään saakka ympäristökasvatuksessa kaikkialla maailmassa (Cantell 2004, 19)

Vuoden 1977 ympäristökonferenssi piti sisällään noin 40 erillistä tavoitetta, joista keskeisimpiä ovat seuraavat:

Tietoisuus, jonka tarkoituksena on auttaa ihmisiä ymmärtämään ympäristö kokonaisuutena ja tiedostamaan sen ongelmat.

Tieto, joka auttaa ihmisiä etsimään tietoa ja tietoutta ympäristöstä sekä sen ongelmista. Erilaisten kokemusten ja elämysten avulla saavutetaan syvällisempää ymmärrystä.

Asenteet, jotka auttavat arvojen ja tunteiden selkiytymisessä suhteessa ympäristöön. Asenteet motivoivat ihmisiä aktiiviseen osallistumiseen ympäristön suojelussa sekä parantamisessa.

Taidot, joiden avulla voidaan hankkia taitoja tunnistaa ja ratkaista ympäristöongelmia.

Osallistuminen, joka tarjoaa sosiaalisille ryhmille mahdollisuuksia aktiiviseen sekä vastuulliseen toimintaan ympäristöongelmien ratkaisemiseksi (Cantell 2004, 60).

Ympäristökonferenssin tavoitteet ovat selkeät ja helposti lähestyttävät. Pienillä toimenpiteillä ja harjoitteilla voidaan lisätä yksilöiden ja ryhmien tietoa ja halua toimia ympäristöongelmien parissa. Ympäristökasvatuksen ei kuitenkaan tarvitse käsitellä pelkästään koko maapallon hyvinvointia. Asennekasvatus ja ymmärrys ympäristön hyvinvoinnista alkavat omalta pihalta. Aluksi täytyy osata huolehtia omasta lähiympäristöstään, ennen kuin voi keskittyä suurempiin ongelmakohtiin. Tehdäkseen ympäristökasvatusta ei tarvitse luennoida sademetsistä, tai vieraila eroosion kuluttamilla plantaaseilla. Riittää, että siirrytään pihalle ja tarkastellaan lähiympäristöä. Luonnon hyvinvoinnin huomaaminen on aivan yhtä tärkeää, kuin sen saastumisen huomaaminen. Keinot, joilla saadaan pidettyä luonto kunnossa, ovat yhtälailla tärkeitä osata kuin toimet luonnon korjaamiseksi. Molempia voidaan harjoitella ja havainnoida samaan aikaan.

4.2 Ympäristökasvatuksen käytänteitä

Leikki on lasten työ ja sitä voidaan hyödyntää myös ympäristökasvatuksen apuna. Erilaisten luontoleikkien avulla lapset oppivat kulkemaan luonnossa, havainnoimaan ympäristöään sekä tuntemaan luonnonkohteita ja eliöstöä. Luonnossa leikkiessä voi aikuinen samalla ohjeistaa lapsia säästämään luontoa ja varsinkin sen harvinaiseksi käyviä kasveja, kuten sinivuokkoja tai kurjenkelloja. Lapset tarvitsevat opetusta, jotta he tietävät mitä kasveja on mahdollista poimia ja mitkä ovat harvinaisia tai jopa myrkyllisiä (Helenius 2013, 41).

Koulujen opetussuunnitelman rinnalle voidaan tuoda välituntileikeiksi erilaisia luonto- ja lähiympäristöleikkejä ja pelejä. Näiden pelien avulla oppilaat saavat leikin rinnalla oppia ympäristöstään ja luonnon monimuotoisuudesta. Erilaiset hippaleikit ovat alakoululaisten suosiossa. Puiden tunnistamisen opettelu helpottuu, kun nimetään tietyt puut hippaturvaksi tai mennä leikkimään lähimetsikköön. Tunnistustehtävät sekä aartenetsimiset ovat myös mielenkiintoa herättäviä harjoitteita. Alkuun lapset todennäköisesti kaipaavat leikeille ohjausta, mutta säännöt, pelin idean, opittuaan alkavat he leikkimään oma-aloitteisesti ja luomaan peliin omia elementtejään.

Leikkien ja pelien avulla lapset pääsevät luomaan itselleen luontosuhdetta. Vuosia sitten, kun lähiympäristöissä oli metsiköitä, ketoja ja pieniä ahoja, leikkivät lapset enemmän luonnossa. Olihan sellaisia paikkoja huomattavasti suurempi määrä kuin nykyään. Heille luontosuhde kehittyi lapsuuden myötä. Näinä aikoina betoniviidakon lapsille ei pääse kehittymään samanlaista suhdetta luontoon yhtä helposti kuin aiemmille polville. Luontoon täytyy mennä, siellä ei olla kokoajan.

Lastentarhaopettaja Marianne Haasalan kokemusten mukaan suuri huvi lapsille syntyy vapaasta leikistä metsikössä. Majanrakennus, keppitaistelut ja pelkkä päämäärätön kuljeskelu tuntuu lapsesta hienolta ja antaa samalla kasvattajalle mahdollisuuden pieniin opetustuokioihin (Haasala 2015).

Hän on kuitenkin huomannut, että usein lasten vanhemmat jarruttelevat metsään menemistä, sillä he pelkäävät eksymistä, punkkeja ja käärmeitä. (Haasala 2015)

Aikuisten omat pelot ja epävarmuus metsästä estävät myös heidän lastensa metsään menemistä. Vanhempien oma epävarmuus estää lasten luontosuhteen kehittymisen. Lasten kasvaessa heidän luontainen uteliaisuutensa vähenee, eikä heitä enää metsät kiinnosta. Aikanaan he tulevat jatkamaan oppimansa myös omille lapsilleen ja kierre on valmis. Olisi ensisijaisen tärkeää saada tämänkaltainen tilanne päättymään. Parhaiten se varmaan onnistuisi ottamalla vanhemmat mukaan innokkaiden lasten kanssa ja menemällä yhdessä leikkimään ja metsään kulkemaan. Kääntämällä opetusasetelma toisinpäin, jossa lapset opastavat vanhempiaan metsikön saloihin ja iloihin, voisi antaa hienoja kokemuksia niin lapsille kuin heidän vanhemmilleenkin. Tietysti tilanteen ohjaajalta vaaditaan asiantuntijuutta ja uskallusta toimia vastuunkantajana, mutta se ei ole mitään uutta rautaisille kasvatusalan ammattilaisille. Tilanteen tarjoamat hyödyt ovat moninkertaiset vastuuseen nähden.

4.3 Ympäristökasvatus kasvun ja kehityksen tukena

Luontosuhteella on suuri merkitys lapsen kasvuun. Luontoleikkien merkityksestä kertoo se, että kyseltäessä vanhemmilta ihmisiltä varhaisia leikkimuistoja, nousivat luontoleikit esille useissa vastauksissa (Helenius 2013, 40). Miellyttävien lapsuusajan leikkimuistojen lisäksi luonnossa leikkiminen kasvattaa lapsen halua kulkea luonnossa myös varttuneemmalla iällä. Lapsuudessa luotu kiintymyssuhde tiettyihin paikkoihin tai metsiköihin kulkee kasvussa mukana. Mikäli luontoa pidetään omana, on sinne aina mukava palata. Tämän tunteen ansiosta myös ymmärrys luonnon hyvinvoinnin merkityksestä kasvaa. Onkin sanottu että ”jos luontoa ei tunneta, sitä ehkä pelätäänkin. Mitä ei opi tuntemaan, sitä ei opi rakastamaan – ihminen vaalii ja hoitaa hyvin vain sitä, mitä hän rakastaa” (Helenius 2013, 42).

Luontoleikeillä on myös muita konkreettisia hyviä puolia kasvun ja kehityksen tukemisessa. Psykologit ovat todenneet, että kolmiulotteinen hahmottaminen ja ymmärtäminen kehittyvät lapsen tehdessä erilaisia töitä käyttämällä tavallisia työkaluja. Puun, saven, kiven ja hiekan työstäminen - siis materiaalit joita perinneleikeissä käytetään - ovat oiva lähde hahmotuskyvyn kasvuille (Helenius

2013, 42). Nykyään suuri osa leikistä ja pelistä tapahtuu virtuaaliympäristössä tietokoneiden tai puhelimien välityksellä. Pelaaminen on myös opettavaista ja kehittävää toimintaa, mutta ne eivät kehitä samoja taitoja kuin rakentelu tai veistely kehittää.

Kouluissa näiden taitojen kehittäminen onnistuu parhaiten tuomalla käsityö- ja kuvataidetuoneille mukaan erilaisia luonnonmateriaaleja. Värikkäät lehdet ja marjat, pikkukivet sekä heinät ja oksanpätkät tarjoavat loputtomasti erilaisia rakentelu- ja koristelumahdollisuuksia. Aurinkoisella kelillä voidaan myös koristella puupölkkyä, tai lautaa, polttolasin avulla. Samalla huomataan konkreettisesti kuinka kuumaa auringonpaiste voi olla. Fysikaaliset ilmiöt tulevat tutuiksi koristelun yhteydessä.

Luontoleikkien ei tarvitse olla pelkästään vanhoja perinneleikkejä tai käpylehmien tekoa. Nykyteknologia antaa hyvät mahdollisuudet saada luonnosta irti enemmän ja uusin keinoin, sillä mobiililaitteiden tuominen opetukseen voi edistää oppimista ja helpottaa opetusta (Venho 2013). Eläinten ja kasvien tunnistus helpottuu huomattavasti kun niiden kuvia voidaan etsiä internetistä ja samalla lukea niistä tarkempia tietoja. Videokuvauksen avulla on mahdollista tehdä omia luontodokumentteja ja gps-laitteiden avulla aarteidenetsintä saa uuden ulottuvuuden. Aarteidenetsintä, jota geokätköilyksi kutsutaan, onkin nostanut viime vuosina suosiotaan ja jo tuhannet ihmiset harrastavat lajia. Geokätköily voisi toimia kouluissa suunnistuksen rinnalla. Perinteistä kompassin käyttöä ei pidä tietenkään unohtaa, mutta gps-puhelin karttasovellutuksella taitaa nykyään olla useammalla mukana kuin kompassi.

Pienryhmäopiskelu toimii erinomaisesti ympäristökasvatuksessa verrattuna perinteiseen luento-opetukseen. Pienryhmäopiskelu vaikuttaa asenteisiin selkeästi voimakkaammin kuin yksilöllinen työskentely tai esittävä opetus. Pienryhmäopiskelu tarjoaa myös runsaasti mahdollisuuksia vuorovaikutukseen verrattuna suuriin opetusryhmiin (Vuorinen 2009, 94).

5 TOIMINTAKANSIO

Toimintakansio oli opinnäytetyöni toiminnallinen osuus. Idea toimintakansion tekemiseen heräsi halusta tehdä jokin konkreettinen sekä hyödyllinen työkalu koululaisten kanssa työskenteleville henkilöille. Toimintakansioita on toki tehty ennenkin ja niitä tullaan vielä jatkossakin tekemään. Onhan kyseessä toimivaksi havaittu ja helppokäyttöinen apuväline. Uskoin kuitenkin pystyväni tuomaan esille kokonaan uusia menetelmiä sekä muistuttamaan klassikkopelien olemassaolosta. Näin ollen toimintakansiolleni on tarvetta työmaailmassa.

Alkuperäinen ideani oli kuitenkin hyvin erilainen lopulliseen versioon nähden. Merkittävimpana muutoksena oli toimintakansion menetelmien suuntaaminen alakoululaisille. Aluksi ajattelin tehdä kansioon menetelmiä niin alakouluille kuin yläkouluillekin. Tämä olisi kuitenkin kasvattanut kansion kokoa suunnattomasti ja näin ollen tehnyt kansion käytöstä vaikeampaa. Lisäksi keskittymällä pelkästään yhteen ikäryhmään pystyin paremmin suunnittelemaan menetelmien soveltuvuuden haluamalleni kohderyhmälle.

Toimintakansion menetelmien kuvauksessa kiinnitin huomiota helppolukuisuuteen ja selkeyteen. Jätin niistä suosiolla pois ehdotuksen ryhmien koosta sekä harjoitteen kestosta. Tämä sen vuoksi, että suunnittelin harjoitteet valmiiksi toimiviksi kaiken kokoisten ryhmien kanssa. Opettajat itse tuntevat ryhmänsä ja sen koon. Valmiiksi ei siis ollut tarvetta kertoa heille kuinka monta oppilasta tähän tarvitaan. Ajan keston jätin pois siksi, että harjoitteita voi tehdä juuri sen aikaa, kuin opetussuunnitelma antaa myöten. Harjoitteet ovat toteutettavissa nopeasti, vaikkapa orientaatioksi tunnin alussa, tai niitä voi tehdä koko päivän. Monia harjoitteita on myös mahdollista tehdä yhdessä vanhempien kanssa koulun teemapäivissä. Teemapäivän ajankohdan suunnittelu kuuluu kouluille, sillä he tietävät omat resurssinsa ja mahdollisuutensa toiminnan ajankohdalle. Toimintakansio antaa ideat, koulu vastaa toteutuksesta. Tästä johtuen ajankohtien lisääminen ei ollut tarkoituksenmukaista.

Toimintakansion ulkoasuun kiinnitin paljon huomiota. Kansion on tarkoitus olla ensisijaisesti sähköisenä luettavissa kunnan verkkoympäristössä. Tämän vuoksi

pyrin saamaan jokaisen harjoitteen pysymään yhden sivun sisällä jotta se säilyisi helppolukuisena. Lisäsin mukaan muutaman valokuvan esimerkiksi joihinkin harjoitteisiin. Valokuvien määrän pidin tarkoituksella vähäisenä, sillä mikäli kuvia olisi paljon, kasvattaisi se kansion digitaalista kokoa ja olisi hitaampi verkosta ladata. Myös kansion tulostaminen fyysiseksi kopioksi hankaloituisi. Useat värivalokuvat söisivät tulostimen mustekasetit alta aika yksikön, eikä se olisi enää kestävän kehityksen mukaista. Toimintakansion menetelmät ovat myös suunniteltu mahdollisimman edulliseksi toteuttaa. Olisi siis kiusallista, että kansion tulostaminen maksaisi enemmän, kuin harjoitteiden toteuttaminen.

5.1 Teemojen valinta

Nuorisolain 1§

Tämän lain tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. (Nuorisolaki 27.1.2006/72)

Nuorisolaki on yksi yhteisöpedagogin työn kulmakiviä. Sen vuoksi opinnäytetyöni toimintakansion teemojen valinta oli helppoa. Yhteisöllisyys, yhteisvastuu, ympäristö. Samat teemat ovat esitelty myös perusopetuksen opetussuunnitelmassa vuodelta 2004. Teemojen käsittelyssä kohtasivat yhteisöpedagogin työ ja koulumaailma. teemat käsittelevät tärkeitä asioita, jotka valitettavasti ovat nykyään siirtymässä ajattelussa taka-alalle. Näinä aikoina ihannoidaan enemmän yksilöllisyyttä ja henkilökohtaista menestystä muista tai ympäristöstä piittaamatta. Ihminen on kuitenkin pohjimmiltaan laumaeläin, eikä tätä pidä unohtaa. Kasvun ja kehityksen kannalta sosiaalinen vahvistaminen on tärkeää, tämä ei onnistu muutoin kuin toimimalla muiden kanssa. Yksin on vaikea olla sosiaalinen.

Ympäristöteema oli looginen valinta toimintakansioni yhdeksi teemaksi. Luonto on ollut aina itseäni lähellä ja haluan jakaa omia kokemuksiani ja havaintojani luonnon ymmärtämisestä eteenpäin. Lapsuus ajan myönteiset luontokokemukset lisäävät ympäristöherkkyyttä eli empaattista suhtautumista ympäristöön (Cantell 2004, 62). Myös oppilaiden vanhemmille suunnatussa kyselyssä teemojen kartoituksen suhteen ulkoilu nousi esiin vastausten joukossa. Tämän vuoksi näen ympäristöteeman käsittelyn ensi arvoisen tärkeänä alakoululaisten kanssa.

Yhteisöllisyys lisää turvallisuutta (Hurme 2014, 43). Hyvin toimiva yhteisö, jossa kaikki ovat toisilleen tuttuja lisää yhteenkuuluvuutta ja samalla turvallisuuden tunnetta. Saadakseni aikaan tehtäviä, joiden ansiosta oppilaat tutustuvat toisiinsa paremmin, suunnittelin yhteisöllisyysharjoitteet toteutettavaksi pienryhmissä. Pienryhmien jäsenet kootaan kaikilta koulun luokka-asteilta. Ryhmäharjoitteiden aikana oppilaat tutustuvat toisiinsa paremmin oppiluokkarajoista riippumatta. Tämän kaltaista tutustumista ei oppituntien aikana luonnollisestikaan pääse käymään. Luokka-asteilla on jokaisella omat luokkansa ja usein myös välituntileikit ja – pelit ovat erilaiset oppilaiden iästä riippuen.

Yhteisvastuullisuusteeman tarkoituksena on lisätä oppilaiden ymmärrystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja sen rakenteista. Vierailut erilaisiin laitoksiin, kuten vanhainkotiin ja päiväkotiin, lisäävät ymmärrystä lähimmäisten auttamisesta. Tutustuminen pelastuslaitokseen ja ensiaputaitojen kehittäminen ovat myös tärkeitä yhteisvastuullisuuden muotoja. Näiden avulla voidaan opettaa oppilaille yhdessä tekemisen merkitystä. Yksilökeskeisessä maailmassa on syytä pohtia myös yhteisvastuuta ja sen merkitystä jokaisen elämässä. Todennäköistä on, että jokainen tarvitsee jossain elämän vaiheessaan apua muilta. On siis tärkeää ymmärtää avun tarjoamisen, ja vastaan ottamisen, merkitys. Mitä varhaisemmassa elämänvaiheessa näitä taitoja aletaan harjoitella, sitä varmemmin ihminen kasvaa yhteisvastuulliseen ajatteluun.

5.2 Menetelmien kartoitus

Miettiessäni sopivia menetelmiä ja teemoja, kartoitin oppilaiden vanhempien mielipiteitä ja näkemyksiä sähköisellä kyselyllä. Kyselyssä pyysin vanhempien mielipidettä koulussa järjestettävien teemapäivien tarpeellisuuteen, omaan osallistumishalukkuuteen, yhteisten teemapäivien ajankohtaan sekä millaiset teemapäivät olisivat tarpeellisia.

Liitin kyselyni Leppävirran kunnan alakoulujen Wilma -sivulle, josta vanhemmat pääsivät sen lukemaan. Wilma on verkkopohjainen alusta kodin ja koulun väliseen viestintään (Karhuniemi 2013, 123). Kyselyn tarkoituksena oli tavoittaa kaikki Leppävirran alakoululaisten vanhemmat. Alakoululaisia leppävirralla on yli 600 kappaletta (Leppävirta 2015), joten kysely kohdistui suurelle joukolle ihmisiä. Vastauksia sain kuitenkin yhteensä kuusi kappaletta. Vaikka vastausprosentti on pieni, saa siitä silti vedettyä tiettyjä johtopäätöksiä.

Ensimmäiseksi kyselin teemapäivien tarpeellisuudesta. Jokaisessa vastuksessa teemapäiviä pidettiin tarpeellisena, sekä tuovan mukavaa vaihtelua normaalien koulupäivien rinnalle. Nämä vastaukset tukivat selvästi omaa näkemystäni teemapäivistä ja niiden hyödyllisyydestä opetuksen tueksi.

Vanhempien osallistumisinnostusta kartoitin saadakseni selville, onko syytä miettiä koko perheen päiviä, vai onko vanhemmilla mahdollisuuksia osallistua lastensa kanssa toimintoihin.

Pääsääntöisesti kyselyyn vastanneet vanhemmat olisivat valmiita osallistumaan teemapäiviin. He kuitenkin mainitsivat työssä käymisen tuovan omat vaikeutensa, joten arkena, tai kouluaikana, ei mahdollisuuksia juuri ole. Arki-iltaisain tai viikonloppuisin järjestettävät teemapäivät olisivat sopivampia ja jopa mieluisia.

Teemapäivien aiheita kysellessä vanhemmilta tuli hyviä ideoita aiheisiin ja teemoihin liittyen. Kokoperheen liikuntapäivää pidettiin tärkeänä, kuten myös eri ammatteja ja kunnan harrastustoimintaa käsitteleviä päiviä haluttaisiin. Lasten ensiaputaitojen ja mediakasvatuksen käsittelyä toivottiin myös.

Kyselyn järjestäminen oli helppoa ja mukavaa. Vastaukset kasvattivat omaa uskoani teemakansion tarpeellisuuteen ja avasivat näkökohtia, jotka on syytä ottaa huomioon.

Kyselyn vastausten perusteella valitsin teemakansioon muun muassa suunnitelman pelastuslaitosteemapäivään, sekä yhdessä pelattavia pelejä joita myös aikuiset tykkäävät pelata.

5.3 Mobiilipeli osana menetelmäsalkkua

Teemakansioni toiminnallisten menetelmien rinnalle halusin myös tuoda teknologian käytön mahdollisuudet. Oppilaille on arkipäivää käyttää tietokoneita ja älypuhelimia, joten koin tärkeänä tuoda jotain konkreettista myös teknologiaosaamiseen.

Mobiilioppiminen tulee varmasti tulevaisuudessa kasvamaan ja sovellusmahdollisuudet ovat huimat. On siis tarpeen seurata aikaansa ja varmistaa, että menetelmäsalkkuni on hyödynnettävissä myös mobiilisesti.

Päätin teetättää mobiililaitteissa toimivan tietovisan. Tietovisa on alakoululaisille suunnattu eläinten ja kalojen tunnistuspeli, jossa kuvan eläin tulee osata tunnistaa. Tunnistuspeliä voi pelata useat pelaajat yhtä aikaa, kukin omalla laitteellaan. Opettajalla on pelinjohtajana oikeudet tehdä peli ja valita tunnistettavat eläimet.

Kyseessä on siis monipuolinen ja helposti pelattava peli opetuksen tueksi tai ryhmäkilpailujen rastiksi.

Itselläni ei kuitenkaan ollut tietotaitoa ohjelmoida toimivaa peliä tietokoneille. Pelin ohjelmointiin sain apua Protacon Group yhtiön ohjelmistosuunnittelija Seppo Konttiselta. Laadin itse pelin ulkoasun ja kysymykset. Seppo vastasi toteutuksesta.

Valmiiksi ohjelmoitu tietovisa oli tarkoitus antaa Leppävirran koulutoimen käyttöön yhdessä toimintakansion kanssa. Työn valmistuttua selvisi kuitenkin, ettei kunnalla ole tällä hetkellä käytössään palvelinta jossa tietovisa toimisi. Tulevaisuudessa heillä on kenties mahdollista ostaa palvelin käyttöönsä. Tietovisa ei kuitenkaan vanhene. Se jää odottamaan suotuisempaa aikaa tullaan käyttöön. Sitä odotellessa on minulla itselläni kuitenkin mahdollisuus tietovisaa hyödyntää, mikäli tulevassa työssäni tulen tietovisaa tarvitsemaan.

5.4 Toimintakansion merkitys työmaailmassa

Toimintakansion on tarkoitus tarjota opettajille sekä nuoriso-ohjaajille uusia menetelmiä nuorisolain tavoitteiden tukemiseksi. Alakoulujen opettajat saavat toimintakansiosta valmiita harjoituksia opetuksen tueksi. Ne ovat suunniteltu niin, ettei harjoitteen toteutukseen ja valmisteluun mene kauaa aikaa. Ne ovat myös edullisia, joten koulun varoja ei tarvitse näihin tehtäviin kuluttaa.

Menetelmät ovat suunniteltu niin, että ne ovat toteutettavissa monilla eri tavoilla ja lähtökohdilla. Opettajat voivat itse päättää järjestävätkö he toimintapäivän koko koululle, vai tutustuvatko teemoihin oman luokkansa kanssa. Tämän ansiosta toimintakansio on monikäyttöinen ja helposti muokattavissa erilaisten koulujen ja ryhmien käyttöön.

Kouluissa työskentelevät nuoriso-ohjaajat voivat myös käyttää toimintakansiota työssään. Teemoja valittaessa on huomioitu alakoulujen opetussuunnitelma, mutta kansion teemat eivät vaadi opettajan pätevyyttä jotta niitä voi toteuttaa. Nuoriso-

ohjaajilla ei ole opetusvastuuta kouluissa, mutta kansion teemojen tavoitteellisuus yhteisöllisyyteen ja yhdessä toimimiseen sopii mainiosti nuoriso-ohjaajien työnkuvaan. Kansion toimintatavat sopivat mainiosti yhteisöllisyyden tukemiseen ja lisäämiseen koulun sisällä. Osa toimintakansion harjoitteista on sellaisia, ettei niitä ole välttämätön toteuttaa koulun tiloissa tai kouluajana. Tämä tuo väljyyttä menetelmien käyttöön, sillä ne eivät ole sidoksissa aikaa ja paikkaan. Menetelmien avulla yhdessä tekemistä ja olemista voi jatkaa varsinaisen kouluajan jälkeen kerhoissa tai vapaa-ajalla.

Itselleni menetelmäsalkun merkitys on monipuolinen. Tulevasta työnkuvastani en vielä tiedä, mutta salkku tulee toimimaan yhtenä työkaluna työpaikasta riippumatta. Vaikka menetelmät ovat suunniteltu lähtökohtaisesti alakoulujen käyttöön, voi niitä soveltaen käyttää myös yläkouluissa, nuorisokodeissa tai aikuistyössä.

Yhteisöpedagogin työnkuva on monipuolinen, samoin on menetelmäsalkku. Salkun teemat ovat yleispäteviä kohderyhmästä riippumatta. Sen vuoksi salkku on oiva apuväline työnteon tueksi. Salkun tekemisen ansiosta tunnen myös itsevarmuutta jatkaa menetelmien kehittämistä ja suunnittelua. Menetelmäsalkun rivienvälistä pystyn lukemaan innostuksen, oivalluksen ja osaamisen. Mikäli joskus tunnen olevani työni suhteen hukassa, voin lukea Y! – kansiota ja löytää sieltä inspiraation töiden hoitamiseen.

6 TOIMINTAKANSION ARVIOINTIA

Teorian lukeminen ja menetelmien suunnittelu kulkivat rintarinnan. Lukiessani teoriaa, pidin muistiinpanovälineitä käden ulottuvilla. Usein kävikin niin, että teorian lukemisen yhteydessä sain idean menetelmään joka tukee kyseistä aihealuetta.

Esimerkkinä kehittämästäni menetelmästä voin mainita karkupallopelin. Liikuntakasvatuksellisesti erilaiset nopeat liikkeet ja hyppyt tekevät hyvää lasten kehitykselle. Yhdessä pelaaminen ja leikkiminen taas kehittävät lasten sosiaalisia

taitoja (Jaakkola 2013, 65 217). Päätin yhdistää nämä teoriat ja karkupallopelejä syntyä. Siinä otetaan kiinni mailalla lyötyä superpalloa. Tiedossa on siis nopeaa liikettä ja kilpailua toisia pelaajia vastaan.

Kirjoittaessani ylös teoriaa, ja samalla työstäessäni menetelmäsalkun menetelmiä sekä harjoitteita, tein tärkeän havainnon. Alkaessani työskentelemään opinnäytetyötäni ja valittuani siihen liittyvät aiheet, ajattelin jokaisen teemoista yhteisöllisyys, yhteisvastuu ja ympäristö olevan itsenäisiä aihealueita. Mitä enemmän luin jokaiseen aiheeseen liittyvää teoriaa, ja kehittäessäni harjoitteita, havaitsin, ettei yhtä teemaa voi käsitellä ilman kahta muuta. Käsiteltiin sitten ympäristöteemaa miten tahansa, on mukana yhteisöllisyys ja lopulta myös yhteisvastuu. Yhdessä tekeminen kasvattaa yhteisöllisyyttä ja luonnon ymmärtäminen lisää halua pitää siitä huolta. Yhteisöllisyys lisää yhteenkuuluvuutta ja edesauttaa yhteisvastuuta, kaverista halutaan pidetään huolta. Yhteisvastuussa tehdään asioita yhdessä ja liikutaan ulkona tai ihmisten parissa. Tämä havainto oli merkittävä ja kiteytti hyvin yhteen sen opin, jota sain opinnäytetyötä tehdessäni. Kaikki teemat liittyvät toisiinsa, eikä ole yhtä ilman toista.

6.1 Vertaisarviointia

Menetelmäsalkkuni on suunnattu alakoulujen käyttöön. Jotta voisin olla varma, että suunnittelemani menetelmät ovat toteutettavissa, pyysin apua serkultani Sanni Mikanderilta. Sanni työskentelee helsinkiläisessä alakoulussa luokanopettajana. Pyysin siis häntä lukemaan ja arvioimaan tuotokseni, ja miettimään ovatko ne sopivia käyttöä varten.

Hänen mielestään olen tehnyt tosi hyviä menetelmiä ja kaikki ovat toteutettavissa alakoululaisten kanssa. Teemat ja harjoitteet sopivat hyvin koulun oman opetussuunnitelman rinnalle. Menetelmien toteutuksessa nuotiohommat onnistuvat koulussa varovaisuuden kanssa. Turvallisuus on kuitenkin otettu suunnittelussa hyvin huomioon. Erityismaininnan hän antoi ”Kymppi” pelille. Kyseessä on vanha peli, jota

pelasimme ollessamme lapsia. Sanni on sitä peluuttanut omille oppilailleen suurella menestyksellä ja suositteli sen käyttöä muuallakin. Monet muutkin menetelmät nousevat hänen mielestään varmasti oppilaiden suosioon. Hän oli myös mielissään ohjeistuksen selkeyteen ja helppoon toteutukseen.

6.2 Toimintapäivä

Saadakseni konkreettista tietoa ja näkemystä menetelmieni toimivuudesta järjestin toimintapäivän Konnuslahden alakoulussa. Toimintapäivän tarkoituksena oli testata eri menetelmien sopivuutta ja toteutettavuutta kohdeympäristössä. Teemapäivän järjestin elokuun 28. päivä ja se kesti kokonaisen koulupäivän.

Konnuslahden koulu sijaitsee Leppävirran kunnassa ja on sama koulu jossa itse kävin ala-asteeni. Tämä oli yksi peruste sille, miksi valitsin Konnuslahden koulun teemapäiväni toteutuspaikaksi. Muita hyviä puolia koulussa on sen oppilasmäärä. Koulussa opiskelee yhteensä 39 koululaista. Heistä sain koottua sopivan kokoiset pienryhmät, joissa oli jäseniä kaikilta luokka-asteilta.

Teemapäivään kuului viisi harjoitetta, näistä kutakin tehtiin pienryhmissä noin puolen tunnin ajan. Pienryhmissä oli kussakin yhdeksän oppilasta ja heidän mukanaan kulki vastuopettaja, joka samalla ohjasi rasti. Ryhmät muodostettiin edellisenä päivänä jolloin he saivat keksiä yhdessä joukkueelleen nimen.

Teemapäivä oli kaikin puolin onnistunut ja hyvä kokemus. Teemapäivän ansiosta sain arvokkaita havaintoja teemakansion jatkosuunnitteluun. Samalla sain varmistusta ideoitteni toimivuuteen. Koululta saamani palaute oli myös kannustava. Kyselin heiltä teemojen sopivuudesta alakoululaisille ja joukkuerakenteesta. Teemojen soveltuvuus oli heidänkin mukaan sopivaa sekä joukkueet on hyvä muodostaa kaikista koulun oppilaista. Joukkueiden muodostaminen käyttämällä jokaista luokka-astetta on menetelmäsalkkuni perusidea. Oli hienoa havaita, että tällaiset joukkueet myös toimivat ja oppilaat sellaisesta pitävät.

Teemat ja menetelmät olivat palautteen mukaan koululle tutut, mutta ”aivan liian harvoin käytetyt”, kuten palautteeseen oli kirjattu. Aluksi tämä palaute tuntui lannistavalta. ”Enkö ole saanut aikaan mitään uutta?” oli ensimmäinen ajatukseni. Kuitenkin, miettiessäni palauteta tarkemmin, ymmärsin, ettei sillä ole varsinaista merkitystä salkkuni toimivuuden kannalta. Mikäli menetelmäni ovat opettajille tuttuja, mutta harvoin käytettyjä, antaa salkkuni kannustusta järjestää harjoitteita uudelleen. Oppilaat ovat menetelmäsalkkuni kohdeyleisö ja heille ainakin harjoitteet ovat uusia. On myös muistettava että teemapäivässä käytin viittä eri menetelmää. Valmis menetelmäsalkku sisältää yli neljäkymmentä erilaista menetelmää. Tästä johtuen on todennäköistä, etteivät ne ole kaikki ennalta tuttuja, tai varsinkaan loppuun asti kuluneita tehtäviä.

6.3 Kohtaamani vaikeudet ja toimintakansion kehittäminen

Alkaessani työstämään opinnäytetyötä, ja valittuani lopullisen aiheen siitä mitä alan tekemään, mietin myös mahdollisia vaikeuksia. Etukäteen ajattelin sopivien teoriakirjojen löytymisen, menetelmien sopivuuden alakoululaisille ja tekstinkirjoittamisen tuovan omat haasteensa. Haasteita tulikin, mutta ne eivät olleet ylitsepääsemättömiä. Haasteet toimivat hyvänä opetuksena. Mikäli opinnäytetyön tekeminen olisi haasteetonta ja täysin helppoa, ei se samalla tavalla toisi oppia.

Ajankäyttö oli myös kohta, johon piti keskittyä ja sitä suunnitella. Aloin tekemään omaa opinnäytetyötäni kesällä, alkaen heti koulun loppumisen jälkeen. Kesällä ajankäyttö oli joustavampaa, sillä en ollut samana aikaa kesätoissa. Syyskuussa jatkui kontaktiopetus ja siihen liittyvät kurssit. Syksy vaati tarkkaa suunnittelua ajankäytön suhteen. Viikoittain täytyi keskittyä niin yksilö- kuin ryhmätehtäviin sekä opinnäytetyön teoriaosuuteen. Syksy oli kiireinen ja välillä stressaavakin, mutta tehtävät tulivat hoidettua ajallaan.

Suurimman päänsäryn minulle tuotti heikot tietotekniikan käyttötaidoni.

Tekstinkäsittely on jokseenkin tuttu, mutta tekstin kopioiminen ja siirtäminen tietokoneelta toiselle ja varmuuskopiointi muistitikulle ja takaisin oli haastavaa.

Eräässä kirjoittamisen vaiheessa havaitsin kadottaneeni muutaman sivun valmista tekstiä kopiaimalla ja korvaamalla versiot väärin.

Menetelmäsalkun valmistuttua on myös syytä miettiä mitä olisi voinut tehdä toisin.

Menetelmien kartoitusta suoritin sähköpostikyselynä. Kohderyhmänä olivat alakoulujen oppilaiden vanhemmat. Vastauksia kyselyyn sain niukasti. Kyselyn olisi kenties voinut järjestää jotenkin muutenkin. Vanhempainilta vierailu tai kotikirjeen lähettäminen olisi saattanut tuoda useamman vastauksen aineiston keräämisen suhteen. Sähköinen kysely on näppärä, mutta vastausaktiivisuus on samalla alhainen. Opettajien ja koulunhenkilökunnan mielipiteitä ja toiveita olisi myös mahdollista kartoittaa. Onko heillä näkemystä siitä, mitkä tai mikä asia on kouluissa vaikeaa toteuttaa tai kaipaa lisää huomiointia. Tällaisen kyselyn avulla toimintakansiota olisi voinut koota tarkemmin haasteisiin kohdistuneen aineiston.

Nuorisolaki, joka kansioni pohjana oli, sisältää myös muita tärkeitä teemoja, joita olisi voinut käsitellä. Monikulttuurisuus, tasa-arvo sekä terveet elämäntavat olisivat hyviä teemoja vastaavan kansion tekemistä varten. Myös koulun ja kodin yhteistyön lisääminen ja yhteisten päivien järjestäminen ovat asioita, joiden käsittelyyn olisi syytä keinoja miettiä.

Aktiivisen kansalaisuuden merkitystä on nykyään paljon mietitty ja varsinkin nuorten poliittinen aktiivisuus on heikkoa (Hiilamo 2015). Tässä on selkeä teema, jonka käsittely on ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti merkittävä. Aktiivinen kansalaisuus on muutakin kuin äänestysinnokkuutta, joten sen käsittelyyn löytyisi paljon erilaisia lähtökohtia ja näkökulmia.

Kohderyhmänä kansiossani toimi alakouluikäiset lapset ja heidän kasvattajansa. Vastaavan menetelmäkansion voi myös koostaa yläkoulujen tai nuorisotyön käyttöön. Nuorisolain mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita ihmisiä, joten kohderyhmä on hyvin laaja ja tarjoaa paljon erilaisia mahdollisuuksia menetelmien kehittämiseen (Nuorisolaki 27.1.2006/72). Nuorisotyötä on helppoa tehdä kouluissa, mutta syrjäytyneet nuoret ja työmaailman ulkopuolella olevat henkilöt tarvitsevat huomiota.

Heidän kohtaamisensa ja tavoittamisensa olisi myös mahdollinen teema tulevia menetelmäsalkkuja ajatellen.

Menetelmäsalkun lähtöasetelmista riippuen kansion teemat ja laajuus vaihtelevat suuresti. Tekijän omat kiinnostuksen kohteet ja ammatillisuus vaikuttavat myös lopputulokseen. Omassa salkussani erottuu varsinkin ympäristöteeman käsittely ja sen monet menetelmät. Oma kiinnostus ympäristöön näkyy menetelmien runsautena valmiissa salkussa.

Valmistuneeseen menetelmäkansioon olen itse tyytyväinen. Sen tekeminen oli opettavaista ja ennen kaikkea mukavaa. Opin uutta ja sain uusia näkökulmia nuorisolain merkitykseen ja tavoitteiden toteuttamiseen. Olen varma että tulen käyttämään kansiota tulevaisuudessa. Uskon myös työntilaajan olevan tyytyväinen salkkuun ja sen tulevan käyttöön alakouluissa. Lopputulosta pidän onnistuneena ja voin hyvin mielin luovuttaa sen käyttöä varten, sillä sen vuoksi menetelmäkansio on tehty.

LÄHTEET

Ahvenainen Ossi, Ikonen Oiva & Koro Jukka 2002. Johdatus erityiskasvatuksen käytäntöön. Vantaa Dark Oy

Arajärvi Terttu 1990. Tasapainoinen lapsuus. Porvoo WSOY

Cantell Hannele (toim.) 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä PS-Kustannus

Ellonen Noora. 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Tampere Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes print

Hakala Liisa- 1999. Liikunta ja oppiminen. Jyväskylä PS-Kustannus

Hamarus Päivi 2012. Haukku haavan tekee, Juva Bookwell Oy

Helenius Aili & Lummelahdi Leena 2013. Leikin käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus

Hurme Kira & Kyllönen Tarmo 2014. Turvassa!. Jyväskylä PS- kustannus

Jaakkola Timo, Liukkonen Jarmo & Sääkslahti Arja (toim.). 2013. Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä PS-Kustannus

Järvilehto Lauri. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä. PS-Kustannus

Kylmäkoski Merja (toim.) 2010. Avauksia yhteisöllisyyteen. Vaajakoski: HUMAK

Lämsä Anna-Liisa (toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Juva Bookwell Oy

Matinheikki-Kokko (toim.) 1999. Monikulttuurinen koulutus. Hakapaino

Paasivaara leena & Nikkilä Juhani 2010. Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia. Helsinki Nord Print Oy

Pessi Anne Birgitta & Saari Juho (toim) 2011. Hyvien ihmisten maa. Tampere Juvenes Print Oy

Pessi Anne Birgitta & Saari Juho 2008. Hyvä tahto. Vantaa Hansaprint

Vuorinen Ilpo 2009. Tuhhat tapaa opettaa. Sastamala Vammalan kirjapaino oy

Ruuskanen Petri 2002 (Toim.). Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Keuruu Otavan Kirjapaino Oy

Valtaoja Esko 2012. Kaiken käsikirja. Keuruu Otavan Kirjapaino Oy

ELEKTRONISET LÄHTEET

mobiilisti.blogspot.fi/2013/03/mobiililaitteiden-kaytto-oppimisen.html viitattu 16.11.2015

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072> viitattu 24.06.2015

<http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/karhu-saikaytti-marjastajan-vain-10-kilometrin-paassa-jyvaskylasta/2094972> viitattu 30.7.2015

<http://www.leppavirta.fi/kuntatietoa/opiskelu> Viitattu 05.11.2015

<http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/olen-ysilla-eika-mulle-ole-opetettu-mitaan-politiikasta/5521118> viitattu 16.11.2015

http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf viitattu 16.11.2015

<https://osaavalahihoitaja2020.wikispaces.com/Voimavarat,+sosiaaliset+ja+terveydelliset+riskit+ja+elintoiminnot> viitattu 21.10.2015

<http://pelitieto.net/verkkoyhteiso> viitattu 16.11.2015

<http://www.suomikoulut.fi/uusi/> viitattu 17.8.2015

<http://www.suomisanakirja.fi/altruismi> viitattu 17.08.2015

http://yle.fi/uutiset/paras_huvi_metsassa_syntyy_vapaasta_leikista_sammaleet_ovat_salaattia_ja_kuusenkavyt_grillimakkaroita/8178297 viitattu 30.7.2015

LIITTEET

Toimintakansio Y!

**Toimintakansio yhteisöllisyyteen, yhteisvastuuseen ja
ympäristöön**

Kalle Kinnunen

2015

JOHDANTO

Tämä toimintakansio on toteutettu yhteistyössä Leppävirran kunnan koulutoimen kanssa. Kyseessä on Humanistisen ammattikorkeakoulun (Humak) yhteisöpedagogiopiskelijan opinnäytetyö. Teemakansion aiheet yhteisöllisyys, yhteisvastuu sekä ympäristö on poimittu nuorisolain 1§.

Teemakansio on suunnattu alakoulujen opettajien ja nuoriso-ohjaajien käyttöön. Teemat on jaettu karkeasti kolmeen osioon, sillä kukin osa alue pitää sisällään myös kaksi muuta. Ilman yhteisöllisyyttä ei ole yhteisvastuuta. Ympäristöteeman käsittely koskettaa niin ikään yhteisöllisyyttä. Yhteisvastuu on mukana ympäristöasioissa. Tämä teemojen yhteenkuuluvuus tulee esille teemakansion nimessä Y!, eli Y:n kertoma, joka on tuttua todennäköisyyslaskennasta.

Teemakansion harjoitteet on pyritty pitämään helppona toteuttaa ja ohjeistukseltaan yksinkertaisina. Niitä voi joka käyttää yksittäisenä tehtävänä koulupäivän sisällä, tai niistä voi kasata kokonaisen teemapäivän koko koulun väelle, vanhempia unohtamatta.

Toivottavasti teemakansiosta on käytännön hyötyä, oppia ja iloa.

16.11.2015

Kalle Kinnunen

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO 1

YHTEISÖLLISYYS 5

JOUKKUEIDEN MUODOSTUS 6

JOUKKUETUNNUKSET 7

HAASTETTA RYHMÄKILPAILUIHIN 8

JOUKOSSA ON VOIMAA 9

JÄTTIVIRKKAUS 10

PALAPELI 11

RUUDUKKOPÄHKINÄ 12

LUMIHANKIVIESTI 13

PULKKAVIESTI 14

SAAPPAANHEITTO 15

NARUTEHTÄVIÄ 16

JOUSIPYSSY 17

PUHALLUSPUTKI 18

MUISTIPELI 19

MUISTIPELI 2 20

KYMPPI 21

KARKUPALLO 22

VINKKINEN 23

KIRJE MENNEESTÄ 24

YSTÄVYYSLUOKKA SUOMIKOULUSTA 25

POLKUPYÖRÄRATA 26

URHOILU 27

YHTEISVASTUU 28

VIERAILUJA 29

TEEMAPÄIVÄ ENSIAPUUN 30

HYVÄNTEKEVÄISYYSRETKET 33

YMPÄRISTÖ 35

SUURENNUSLASI	36
VÄRIKKÄÄT JÄÄPALAT	37
METSIKKÖGOLF	38
KÄÄPÄTONTUT ja KIVIFIGUURIT	39
JÄKÄLÄKORI	40
LINNUNPÖNTÖT	41
LINTUJEN RUOKINTA	42
HELPPO KASVATUSRUUKKU	43
NUOTION SYTYTYYS	44
NUOTIOTEHTÄVIÄ	46
TIKKUPULLAT	47
MAKUMATKA	48
Pihlajanmarjahyytelö	48
Nokkosletut	49
Kuusenkerkkäsiirappi	50
ÄÄNIMATKA	51
TUOKSUMATKA	52
TUNNUSTELUA	55
SANAT SEKAISIN	57
TAVAROIDEN MAATUMINEN	61
KIERRÄTYSPÄIVÄ	63
BIOJÄTE	64
ENERGIAJÄTE	65
PAPERINKERÄYS	67
METALLI	68
LÄHTEET	69

YHTEISÖLLISYYS

JOUKKUEIDEN MUODOSTUS

Koska perinteinen ”jako kahteen” on kulunut ja yllätyksetön (ja sitä on helppo manipuloida), tässä muita keinoja.

- Aakkosjärjestys (etunimen, toisen nimen tai sukunimen mukaan), syntymäpäivän perusteella, pituuden, hiusten/silmien värin tummuuden mukaan.
- Nopalla arvonta. Tähän tarvitaan välineeksi kaksi D10 noppaa (10-sivuista). Ohjattavat heittävät vuorollaan noppaa ja asettuvat silmäluvun mukaan suuruusjärjestykseen (1-100).
- Rivi keskeltä poikki ja siinä on kaksi joukkuetta. Jos tarvitaan useampia pienjoukkueita, voidaan tässä vaiheessa käyttää perinteistä laskujakoa (jako kolmeen, neljään...).
- Rivinmuodostus toimii myös todella hyvin tutustumisleikkinä. Ryhmäläiset pääsevät luontevasti juttelemaan toistensa kanssa ja toimimaan isona ryhmänä saadakseen rivit kuntoon. Leikkiin voidaan lisätä myös ajanotto. Varsinkin nuoremmat lapset tykkäävät kilpailusta aikaa vastaan.

JOUKKUETUNNUKSET

Tarvikkeet: Kangaspainatusvärejä tai kangastusseja, T-paitoja, otsanauhoja, lippukangas tai kartonki

Tarkoitus:

Koulun yhteisiä tapahtumia ja kilpailuja varten oppilaat saavat tehdä joukkueelleen lipun, joukkuepaidat tai hihanauhat.

Joukkueen symboli lisää yhteenkuuluvuutta ja Me-henkeä.

Joukkuelippuja voidaan säilyttää esillä koulun seinillä ja joukkueiden saamat pisteet tai palkinnot ovat samalla näkyvillä.

T-paitoja oppilaat voivat käyttää kilpailujen ulkopuolella vapaasti.

HAASTETTA RYHMÄKILPAILUIHIN

Joukkuekilpailuihin rastien siirtymien välisille matkoille saadaan haastetta seuraavasti:

- Vuorollaan jokainen joukkueen jäsen on siirtymän ajan sokkona. Muiden ryhmäläisten tulee opastaa sokko turvallisesti seuraavalle rastille. Sokkokuljetus opettaa ryhmätaitoja ja luottamusta toisiin ja itseensä.
- Joukkueet kuljettavat mukanaan palavaa kynttilää. Kynttilä on saatava pidettyä palavana siirtymien väliset matkat. Tulen kantaminen opettaa kärsivällisyyttä ja tarkkuutta. Joukkueet eivät voi vain kovasti juosta rastien välejä, vaan heidän on kyettävä keskittymään kynttilään ja toimimaan tulen suojelemiseksi ryhmänä.
- Joukkueella on kuljetettavanaan vesi-ilmapallo, jota he kantavat viltillä. Jokainen joukkueen jäsen pitää viltistä kiinni ja vesi-ilmapallo on kyydissä. Joukkueen on osattava kulkea rauhassa ja samaan tahtiin, muutoin vaarana on pallon putoaminen ja rikkoutuminen.

JOUKOSSA ON VOIMAA

Tämä harjoite voidaan toteuttaa koululaisten kesken tai yhteispäivässä vanhempien kanssa.

Harjoite sopii hyvin päivän viimeiseksi tempaukseksi. Todennäköistä on, että auto saadaan vetämällä liikkeelle. Hurjaan onnistuneeseen tempuun on hyvä teemapäivä lopettaa.

Tarvikkeet:

Pitkä, kestävä köysi tai vetoliina. Painava auto, traktori tai kuorma-auto.

Toteutus:

Sidotaan köysi hyvin auton peräkoukkuun tai keulaan.

Tarkoituksena on koko porukalla kiskoa köydestä ja saada auto liikkumaan. Varsinkin, jos vedetään traktoria tai kuorma-autoa, on suoritus sitä hurjempi, kun massa saadaan viimein liikkeelle.

Yksin tuskin kukaan pystyisi autoa vetämään, mutta yhteistyössä on voimaa.

Harjoitteen voi liittää pelastuslaitosvierailun yhteyteen. Mikäli paikalle on saatu palokunta paloauton kanssa, koetetaan kiskoa paloautoa.

Palokunnalta löytynee myös hyviä vetoliinoja vetämisen avuksi.

Huomioi tehtävässä turvallisuus. Varmista että köysi on kestävä ja hyvin kiinni. Vetämisen tulee tapahtua tasaisella, ettei auto pääse valumaan kiskoja päälle. Jonkun on istuttava auton kyydissä valmiina painamaan jarrua ja ohjaamaan kulkuvälinettä. Muista myös ettei käsijarru tai vaihde ole jäänyt päälle.

JÄTTIVIRKKAUS

Tehtävä sopii ryhmäytystehtäväksi tai joukkuekilpailun rastiksi. Ainakin osalta pelaajista tarvitaan virkkaustaitoa.

Tarvikkeet:

2-3 metriä pitkä kakkosneloslankku, jonka toinen pää on veistetty virkkuukoukun malliseksi

Köyttä

Toteutus:

Ryhmäläisten tehtävä on virkata tietyssä ajassa mahdollisimman monta silmukkaa.

Yksi ryhmäläisistä pitää kiinni köydestä ja muut käsittelevät virkkuukoukkua.

PALAPELI

Tätä harjoitetta voidaan käyttää joko ryhmäytymisen tukemiseen, tai yhtenä joukkuekilpailun rastina.

Tarvikkeet:

Paksua pahvia tai tukevaa kartonkia, kontaktimuovia, liimaa, sakset, valokuvia tai lehdistä leikattuja kuvia.

Toteutus:

Liimaa valitsemasi kuva tukevalle alustalle ja päällystä muovilla.

Leikkaa palapeliksi.

Mitä useampi pala, sen haastavampaa tulee kokoamisesta.

Sekoita palat keskenään ja anna ryhmälle kasattavaksi.

Haastetta peliin saadaan seuraavasti:

Kokoamisen aikana ei saa puhua,

puolet ryhmästä on sokkona ja vain he saavat koskea paloja,

useamman kuvan palat on sekoitettu keskenään ja pitää saada koottua kaikki palapelit.

RUUDUKKOPÄHKINÄ

Pelin ideana on osata toimia ryhmässä päästäkseen tavoitteeseen.

Peli vaatii keskustelutaitoja sekä hahmotuskykyä.

Toteutus:

Piirretään maahan ruudukko, esim. 3x3 tai 4x4.

Ruudukko toimii pelikenttänä.

Pelaajia on yksi vähemmän kuin ruutuja.

Pelaajat asettuvat kukin omaan ruutuunsa, niin että viimeinen ruutu jää vapaaksi.

Pelinjohtaja sanoo nyt ohjeita, jonka mukaan pelaajien on asetuttava ruudukkoon.

Esim. ”Ensimmäisessä ruudussa olevan pitää seisoa viimeisessä ruudussa”.

Tämän jälkeen pelaajat alkavat miettiä, kuinka he voivat päästä haluttuun tilanteeseen. Kussakin ruudussa voi seisoa vain yksi pelaaja ja liikkua saa vain tyhjään ruutuun.

Peliä voi vaikeuttaa siten että, pelaajille annetaan värilliset nauhat käteen ja pyydetään asettumaan tiettyyn värijärjestykseen. Vaikkapa, ”kaikki vihreät ensimmäiselle vaakariville”

LUMIHANKIVIESTI

Tämä peli soveltuu joukkuekilpailun tehtävärastiksi.

Joukkueiden jäsenet voivat olla samalta luokka-asteelta, tai joukkueet voidaan myös kasata kaikilta luokilta.

Toteutus:

- Joukkueet asettuvat pelialueen eteen jonoon. Pelialueena toimii pelto, tai muu tasainen alue, jossa on puhdas hanki.
- Jokaisen joukkueen edessä on hangessa keila, tai vastaava selkeästi näkyvä esine, joka täytyy käydä kiertämässä.
- Sopiva etäisyys keilalle on noin kymmenen metriä.
- Joukkueiden jokaisen jäsenen on käytävä vuorollaan kiertämässä keila.
- Joukkue saa itse päättää, kuka jäsenistä kiertää keilan ensimmäisenä ja aukaisee polkua seuraaville kulkijoille.
- Kun kaikki joukkueenjäsenet ovat kiertäneet keilan, ovat he saapuneet maaliin.
- Pisteet jaetaan ja kaikille taputetaan.

Tässä kilpailussa ei ole kyse pelkästään nopeudesta, vaan taktiikka ja polunraivaustekniikka nousevat arvoonsa.

Joukkueilta vaaditaan suunnittelutaitoja ja ryhmässätoimimista.

PULKKAVIESTI

Tämä peli soveltuu joukkuekilpailun tehtävärastiksi.

Joukkueiden jäsenet voivat olla samalta luokka-asteelta, tai joukkueet voidaan myös kasata kaikilta luokilta.

Tarvikkeet:

Yksi pulkka joka joukkueelle.

Toteutus:

- Joukkue jakaantuu kahteen ryhmään.
- Ryhmät asettuvat seisomaan jonossa vastakkain noin 10 metrin päähän toisistaan.
- Ensimmäiset viestinviejät asettuvat pulkkaan mahalleen ja lähtevät lähtömerkistä kulkemaan kohti oman joukkueensa toista ryhmää.
- Kulkija käyttää käsiään työntäessään itseään pulkalla eteenpäin.
- Saavuttuaan perille, vaihtuu viestinviejä joka kulkee saman reitin takaisin päin.
- Kaikki ryhmäläiset vievät viestiä vuorollaan.
- Kun joukkueen jäsenet ovat kaikki kulkeneet ja jonot ovat kunnossa, huutavat he ”HEP” ja ovat näin saapuneet maaliin.

SAAPPAANHEITTO

Tämä peli soveltuu joukkuekilpailun tehtävärastiksi.

Joukkueiden jäsenet voivat olla samalta luokka-asteelta, tai joukkueet voidaan myös kasata kaikilta luokilta.

Tarvikkeet:

Heitettävä saapas tai sandaali. Mikä tahansa helposti heitettävä, mutta rikkoontumaton esine.

Toteutus:

- Joukkueen jäsenet heittävät jokainen vuorollaan saapasta jatkaen siitä, mihin edellisen heittäjän heitto jäi.
- Pisimmälle päässyt joukkue voittaa.

Esineenä voi käyttää myös pyöreästä puusta sahattua kiekkoa. Tätä kiekkoa ei heitetä ilmaan, vaan se pyritään saamaan pyörimään maassa mahdollisimman kauas. Pyörittäminen tapahtuu heittämällä kiekkoa maata vasten juuri sopivassa kulmassa, jotta se kulkisi mahdollisimman kauas.

Puukiekon pyöritystä voi käyttää myös tarkkuusheittoon, eli kiekolla pitää saada kaadettua edessä olevia keiloja.

NARUTEHTÄVIÄ

Tehtävät sopivat ryhmäytykseen tai joukkuekilpailun rastiksi. Tehtävä tarvitsee onnistuakseen keskustelutaitoja ja suunnittelua.

Tarvikkeet:

Pitkä sormenpaksuinen naru

Tolppa tai puu ulkotiloissa. Sisätiloissa lentopalloverkon tolppa tai korkeushyppytolppa.

Solmiminen:

- Ryhmäläiset ottavat jokainen kaksinkäsin kiinni narusta.
- Heidän tehtävänä on tehdä puun tai tolpan ympärille solmu niin, etteivät kädet irtoa narusta.

Letitys:

- Kolme naru on sidottu valmiiksi kiinni tolppaan.
- Ryhmäläisten tehtävänä on letittää narut niin, että joka narusta kiinni pitää saman verran ryhmänjäseniä

JOUSIPYSSY

Jousipyssyn teko sopii yhdeksi joukkuekilpailun rastiksi.

Tarvikkeet:

Puukko, sakset, talousnarua (tai vastaavaa)

Toteutus:

Joukkueen tehtävänä on tehdä itselleen jousipyssy ja nuoli.

Kaaren materiaalina voi käyttää n. peukalonpaksuista pajua.

Pajusta poistetaan oksat ja molempiin päihin veistetään urat, johon jänne kiinnitetään.

Jousta taivutetaan ja solmitaan jänne paikoilleen. Nuolena toimii niin ikään pajun oksa.

Valmistuneella jousella tulee osua ennalta määrättyyn maaliin.

Jousen kaarena voi käyttää myös muoviputkea. Muoviputkeen kannattaa porata reiät jänteen kiinnitystä varten. Solmu tahtoo luistaa liukkaassa putkessa.

Rasti helpottuu, mikäli ryhmille esitellään valmis jousi (tai valokuva) mallikappaleena.

Klassinen kaaren materiaali on kataja. Katajan käyttöä en kuitenkaan suosittele katajan hitaan kasvun vuoksi. Kestää vuosikymmeniä, ennen kuin katajalla on saman paksuiset oksat kuin kaareen käytettiin.

Paju kasvaa vuodessa parissa sopivan kokoiseksi ja sitä myös löytyy helpommin. Myös leppä sekä pihlaja ovat nopeasti kasvavia ja helposti löytyviä puita kaaren materiaaliksi.

PUHALLUSPUTKI

Ryhmäkilpailun rastiksi.

Tarvikkeet:

Metrin mittainen muoviputki (1cm halkaisijaltaan), pumpulia, puisia grillivarrastikkuja

Toteutus:

Joukkueet tekevät itselleen nuolet käyttämällä apuna grillivartaita ja pumpulia. Tämän jälkeen heidän tehtävänä on osua ennalta määrättyihin maaleihin. Tikkataulu tai styroxlevy on oiva maali.

Nuoli on helppo tehdä. Pumpulituppo pyöritetään tikun päähän ja nuoli asetetaan putken suulle.

Terävästi puhaltaessa nuoli lähtee matkaan yllättävän kovasti ja tarkasti.

Huomioi turvallisuus. Nuolella ei saa ampua toista ihmistä tai eläintä kohti.

Putken suu voidaan puhdistaa käsidesillä pyyhkäisemällä ampujien vaihtuessa.

MUISTIPELI

Tarvikkeet:

Laminoituja valokuvia, tai vastaavia, niin että joka kuvalle löytyy pari.

Toteutus:

- Pelaajille jaetaan jokaiselle yksi kuva.
- Kuvaa ei saa katsoa.
- Pelaajat asettuvat pelialueelle ja "sekoittavat" itsenä kulkemalla toistensa limi ja ohi.
- Lopulta asettuvat selkeisiin jonoihin ja riveihin.
- Kaksi tai useampi pelaajista valitaan etsijöiksi.
- Etsijät huutavat vuorollaan kuvien pitelijöiden nimiä (Matti ja Maija), jolloin ko. henkilöt nostavat kuvansa selkeästi näkyville.
- Mikäli löytyy pari, tulevat kuvat löytäjän luo ja hän saa jatkaa.
- Jos paria ei löytynyt, siirtyy vuoro seuraavalle pelaajalle.

Peliä voidaan vaikeuttaa antamalla kuvien sijaan pelaajille matemaattisia laskuja.

Toisilla pelaajista on lasku ($4 \cdot 5$) ja toisilla löytyy vastaukset (20).

Sen lisäksi että pitää löytää oikeat parit, pitää osata myös laskea.

MUISTIPELI 2

Tarvikkeet:

Erilaisia esineitä, pikkukiviä tai oksia

Toteutus:

- Asetetaan sopiva määrä erilaisia esineitä maahan.
- Pelaajat tarkkailevat näitä sovitun ajan, esim. 30 sekuntia.
- Tämän jälkeen sulkevat he silmänsä ja pelinjohtaja poistaa yhden esineen.
- Pelaajat avaavat silmänsä ja yrittävät muistaa, mikä esineistä on kadonnut.
- Ensiksi oikein arvanneesta tulee uusi pelinjohtaja.

KYMPPI

Tarvikkeet: Pesäpallomaila, tennispallo

Tila: Ulkokenttä

Säännöt:

- Valitaan yksi lyöjä ja yksi lukkari.
- Muut pelaajat asettuvat pelikentälle.
- Lukkari syöttää pallon ja lyöjä lyö.
- Pelaajat yrittävät ottaa pallon kiinni mahdollisimman nopeasti.

Kiinni otosta saa pisteitä seuraavasti;

Koppi: 10 pistettä.

Koppi yhden pompun jälkeen 5 pistettä.

Koppi kahden tai useamman pompun jälkeen, tai kun pallo on vielä liikkeessä 2 pistettä. **Pysähtyneestä pallosta, tai pallosta jota joku pelaajista (tai itse) on jo koskettanut** saa yhden pisteen.

Pelaaja joka saa ensimmäiseksi kerättyä 10 pistettä pääsee lukkariksi ja aiemmasta lukkarista tulee lyöjä. Lyöjä siirtyy kentälle kiinniottajaksi.

Pelaajien pisteet säilyvät lyöjän vaihtuessa.

Mikäli pelaajan pisteet menevät yli 10 pisteen, jää hänen pisteensä ”taskuun” odottamaan seuraavaa pelikierrosta kentällä. Esim. pelaajalla oli 8 pistettä ja hän saa lisää 5 pistettä, yhteensä 13 pistettä. Kolme pisteistä jää taskuun.

Tämä peli on klassikko. Sitä voi pelata välituntisin, liikuntatunnilla tai vapaa-ajalla omassa pihassa. Myös aikuiset saadaan pelistä innostumaan. Peli ei tarvitse suurta tilaa eikä erityisvarusteita vaan on helppo toteuttaa missä vain. On sitä pelattu sisätiloissa pienessä liikuntasalissakin, tällöin käytetään pehmomailaa ja – palloa.

KARKUPALLO

Tarvikkeet:

Lyhyt pesäpallomaila, superpallo

Säännöt:

Peliä pelataan liikuntasalissa.

- Pelaajat asettuvat samalle viivalle lyöjän ja lukkarin kanssa.
- Lukkari syöttää ja lyöjä lyö palloa.
- Palloon osuttua pelaajat lähtevät ottamaan palloa kiinni.
- Saatuaan pallon kolmesti kiinni tulee pelaajasta lyöjä.
- Opettaja toimii lukkarina.

Suljetussa tilassa superpallo pomppii ja kimpoilee, eikä kiinniotto ole aivan helppoa.

Muista ottaa huomioon mahdolliset särkyvät ikkunat tai muut seinillä olevat esineet.

VINKKINEN

Tarvikkeet: Jokaiselle pelaajalle taskulamppu

Tila: Ulkopeli pimeisiin syysiltoihin

Säännöt

- Pelaajat sopivat keskenään sopivan kokoisen pelialueen piiloutumista varten, sekä aloituspaikan. Valitaan yksi tai useampi etsijä.
- Etsijät laskevat hitaasti sataan, jonka aikana pelaajat menevät piiloon.
- Etsijät aloittavat etsinnän.
- Löydettyään pelaajan, siirtyy pelaaja aloituspaikkaan.
- Muut pelaajat voivat pelastaa kiinnijääneet kaverinsa näyttämällä heille taskulampulla vinkin (väläyttelemällä valoa).
- Vinkin nähtyään kiinnijääneet saavat mennä uudestaan piiloon.
- Kun kaikki pelaajat ovat löytyneet, kierros loppuu.
- Ensimmäiseksi kiinnijäänyt on uusi etsijä.

Tämä peli on havaittu hyväksi yhteisöllisyyden muodoksi. Peli-aika on kouluajan ulkopuolella (pimeällä) ja pelaajat pääsevät tutustumaan toisiinsa vapaa-ajallaan. Parhaimpina peli-iltoina pelaajia on tullut jopa naapurikylästä, joten sosiaalisuus kasvaa.

Pelistä on hyvä mainita oppilaille ja säännöt opettaa. He saavat itse järjestää peli-illan ja ajankohdan. Näin he samalla oppivat suunnittelutaitoja. Koulun piha on yksi mahdollinen pelipaikka, se on ainakin kaikille tuttu piilopaikkojen etsinnän suhteen.

KIRJE MENNEESTÄ

Kuutosluokkalaiset kirjoittavat kirjeen tai tekevät posterin tai vihkosen, jossa käsittelevät päivän puheenaiheita.

Kirjeessä voi olla mietteitä yläkouluun siirtymisestä, uusimmista kännyköistä tai muista teknologian saavutuksista, sen hetken paras biisi jota kuunnella tai muita tärkeitä ja mukavia asioita. Kivat tapahtumat omassa koulussa ovat myös hauskoja jakaa, myös valokuvia jos vain mahdollista.

Kirje säilötään seuraavaksi kuudeksi vuodeksi ja annetaan tuleville kuutosluokkalaisille, eli heille jotka olivat ekaluokkalaisia kirjeen kirjoitushetkellä.

Kirje lähettää terveiset menneestä ja sen avulla voidaan huomata onko maailma muuttunut kuuteen vuoteen. Todennäköisesti tekniikka on, mutta ovatko mietteet ja ajatukset samat yläkouluun siirtymisestä?

Mikäli kirjeen kirjoittamisesta tehdään perinne, kuuden vuoden päästä kaikki tulevat 6-luokkalaiset saavat postia menneestä.

Kirje voi myös olla sähköinen ja tallennettuna tietokoneen kovalevyllä tai siirrettävälle kovalevyllä talteen.

YSTÄVYYSLUOKKA SUOMIKOULUSTA

Maailmalla on erityisiä Suomikouluja, joissa suomalaisten maahanmuuttajien lapsille opetetaan suomenkieltä ja -kulttuuria.

Toimimalla yhteistyössä näiden koulujen kanssa, saadaan oppilaille luotua laajaa yhteisöllisyyden tunnetta ja jopa uusia ystäviä.

Internetin välityksellä tervehdysten lähettäminen ja vastaanottaminen on helppoa.

Toteutus:

Valitkaa oppilaiden kanssa ystävyyskoulu, johon olette yhteydessä.

Koulujen yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta:

<http://www.suomikoulut.fi/uusi/index.php/suomi-koulut-maailmalla>

Kun olette sopineet yhteistyöstä, teette oppilaiden kanssa videotervehdyksen jonka lähetätte heille.

Videotervehdyksessä voidaan kuvata suomalaista luontoa, omaa koulua, välituntileikkejä, kouluruokailua...

Käytännössä mitä tahansa suomalaiseen kulttuuriin kuuluvaa.

Videotervehdyksen tekeminen opettaa oppilaille mediataitoja, tutustumista omaan ja vieraaseen kulttuuriin sekä yhteistyötä oman koulun oppilaiden kanssa.

POLKUPYÖRÄRATA

Rakennetaan yhdessä koulun pihalle tai lähiympäristöön polkupyörille ajorata. Erilaisia esteitä ja kiikkulautoja voidaan rakentaa käsityötunneilla ja kasaaminen tehdään yhdessä suunnitellun idean perusteella.

Järjestämällä rakentamisesta yhteinen projekti kasvatetaan samalla oppilaiden yhteenkuuluvuutta ja talkootyön merkitystä.

Yhdessä tehty rata innostaa sitä käyttämään ja samalla polkupyöräajotaidot kehittyvät, kuten myös ulkona liikkuminen.

Rataan kannattaa tehdä useita erilaisia haasteita, jotta jokaiselle löytyy sopivaa harjoittelua.

Rata on vapaassa käytössä koulun jälkeen ja välituntisin, miksei myös liikuntatunnilla rataa voisi hyödyntää.

URHOILU

Urhoilu, eli kuntopelailu, on menetelmä liikunnan lisäämiseksi pelaamisen yhteydessä. Urhoilu sääntöjen kertominen lapsille voi kannustaa heitä kokeilemaan pelityyliä vapaa-ajallaan.

Monet lapset ja nuoret viettävät paljon vapaa-aikaansa tietokone ja mobiilipelien ääressä. Pelatessa liikunta unohtuu. Liika istuminen on yhteydessä moniin lihas- ja nivelsärkyihin, joten välillä on tärkeää liikkua.

Urhoilussa pelaajat yhdessä sopivat milloin ja miten pelin yhteydessä kuntoillaan.

Esimerkkejä kuntoilukohdille: Pelihahmon kuolema, tason nousu, kentän läpäisy, uuden tai erikoisen esineen löytäminen, pomovastustajan voittaminen, tehtävän suorittaminen.

Jokaisen tavoitteen saavutettuaan pelaajat tekevät vaikkapa viisi punnerrusta, haarahyppyä tai mitä vain lihaskuntoliikettä. Tarkoituksena on nostaa keho penkistä pois. Lisäsääntöjä on helppo keksiä lisää pelistä riippuen. Urhoilun voi myös yhdistää television katsomiseen. Tällöin sovitaan kuntoilukohdat ohjelmasta riippuen. Jääkiekon katsomisen yhteydessä punnerruksia voi tehdä aina kun vierasjoukkue tekee maalin.

Urhoilu on helposti muokattavissa myös koulupäivään. Luokka voi yhdessä opettajan kanssa sopia, milloin täytyy penkistä nousta ja vaikkapa paikoillaan hyppiä.

Esimerkkejä tällaisista tapahtumista on kuulutuksen tuleminen keskusradiosta, kynän tipahtaminen lattialle, pulpettikirjan lukemisen aloittaminen, tehtävien valmiiksi saaminen, vierailijan saapuminen luokkaan, liikuntatunneilla maalin tekeminen. Sääntö- ja sovellusmahdollisuudet ovat loputtomat ja tuovat varmasti lisää liikuntaa peleihin ja koulupäivään.

YHTEISVASTUU

VIERAILUJA

Vierailut eri kouluissa ja toimipisteissä kasvattavat oppilaiden sosiaalisia taitoja.

Sosiaalinen monipuolistaminen edistää kanssakäymistä erilaisten ihmisten kanssa, jotta jaot meihin ja heihin vähenevät.

Sosiaaliset taidot kehittyvät vain sosiaalisessa kanssakäymisessä ja niitä on hyvä opetella jo alakouluissa.

Toteutus:

Käykää oppilaiden kanssa vierailemassa toisissa oman kunnan kouluissa.

Vierailemalla toisissa alakouluissa tutustuvat oppilaat ikätovereihinsa.

Myös yläkoulu-, erityiskoulu-, ammattikoulu- ja lukiovierailut ovat alakoululaisille tärkeitä.

Ei pelkästään siksi, että koulut tulisivat heille tutuksi jatkoa varten, vaan että he tutustuvat yhteiskuntaan ja sen rakenteisiin sekä erilaisiin ihmisiin.

Vierailuja voi järjestää myös päiväkoteihin ja vanhainkoteihin.

Vierailut jätelaitokseen, pelastustoimeen, kierrätyskeskukseen ja muihin vastaaviin laitoksiin ovat myös opettavaisia ja mielenkiintoisia.

Yhteystiedot Leppävirran kouluihin, päiväkoteihin ja vastaaviin löytyvät internetosoitteesta

www.leppavirta.fi

sekä

www.leppavirranseurakunta.fi

TEEMAPÄIVÄ ENSIAPUUN

Oheiseen teemapäivään voi pyytää vanhempia mukaan.

Ensiaputaitojen opettelu nousi esiin kysellessäni vanhempien mielipiteitä ja toiveita teemapäivien suunnitteluun.

Ensiaputaidot ovat tärkeitä ja olisivat syytä kaikkien hallita. Ensiaputaitoihin eivät kuulu pelkästään elvytys tai haavansidontataidot, vaan ennakointi ja hätäilmoituksen teko ovat tärkeitä taitoja.

Nuorimpien oppilaiden on vaikea lähteä elvytystä opettelemaan, heidän voimansa eivät vielä siihen riitä, mutta he voivat oppia tekemään oikeaoppisen hätäilmoituksen hätänumeroon.

Hätäilmoitus:

Hätäilmoitus tehdään yleiseen hätänumeroon 112 heti, kun loukkaantuneen tai sairastuneen todetaan tarvitsevan ammattiapua.

Näin teet hätäilmoituksen

- Soita hätäpuhelu itse, jos voit.
- Kerro, mitä on tapahtunut.
- Kerro tarkka osoite ja kunta.
- Vastaa kysymyksiin.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.
- Soita uudelleen, mikäli tilanne muuttuu

Hätäilmoituksen tekoa voidaan harjoitella luokassa tai rastikoulutuksena, eikä se vaadi opettajalta erikoiskoulutusta aiheesta.

Ensiaputaidot: Ensiaputaitojen harjoitteluun on syytä pyytää apua valtuutetulta SPR:n kouluttajalta.

Heidän kanssaan yhteistyötä tekemällä voidaan sopia teemapäivän rakenteesta ja sopivista harjoitteista.

Haavojen sitomisesta ja nyrjähdysten hoito ovat tavanomaisimpia haavereita, joita alakouluikäiset kohtaavat.

Vierasesineen poistaminen kurkusta on myös hyvä taito osata.

<https://www.punainenristi.fi/>

Näiltä sivuilta löytyy tarkempaa tietoa SPR:n toiminnasta.

Leppävirran toimipisteen yhteystiedot ovat seuraavat:

puh: 040 766 2338

osoite: Rauvastenlahdentie 555 79100 Leppävirta

Ensiaputeemapäivään voidaan pyytää pelastuslaitokselta kalusto- tai toimintanäytöstä.

Monia kiehtoo nähdä läheltä paloauto tai tutustua tarkemmin ambulanssin välineistöön.

Pelastuslaitos:

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen yhteystiedot ja tietoa toiminnasta löytyy osoitteesta:

<http://www.kuopio.fi/web/ps-pelastuslaitos/>

Palolaitokselta voidaan pyytää koulutusta pienpalojen sammuttamiseen.

Harvat oppilaista osaavat käyttää jauhesammutinta tai sammutuspeittoa, eikä aikuisistakaan moni ole varmaan niitä käyttänyt.

Harjoittelun yhteydessä on hyvä kertoa palovaroittimen tärkeydestä ja kysellä kuinka monen kotoa ensisammuttimet löytyvät.

Poliisit:

Pelastuslaitoksen lisäksi teemapäivä vierailijoiksi voidaan kutsua myös poliisit.

Poliisiautoon tutustuminen on myös mielenkiintoista ja opettavaista.

Itä-Suomen poliisilaitoksen yhteystiedot löydät oheisesta osoitteesta:

<https://www.poliisi.fi/ita-suomi>

Poliisien vierailuajankohdaksi sopinee parhaiten alkusyksy.

Koulujen alettua monet oppilaista kulkevat kouluun polkupyörillä. Poliisit voivat kerrata oppilaille liikennesääntöjä sekä teroittaa kypärän tarpeellisuutta.

Myös heijastimen merkitys pimeneviin syysiltoihin on hyvä käsitellä.

HYVÄNTEKEVÄISYYSRETKET

Suunnitelkaa ja toteuttakaa koulunne kanssa marjanpoimintaretki. Syksyllä puolukka-aikaan lähdette koko joukko maastoon puolukoita keräämään.

Kerätyt puolukat lahjoitatte hyväntekeväisyyteen vaikkapa vanhainkodille, seurakunnalle tai ruokapalveluun.

Voitte myös kartoittaa mahdollisuuksia avustaa yksityishenkilöitä omenan poiminnassa tai pihamarjojen keruussa.

Monilla vanhemmilla ihmisillä on paljon satoa kerättävänä, mutta oma kunto tuo esteen sadon poimintaan. Oppilaiden kanssa voitte tuoda heille tarpeellista apua ja saada samalla itsellenne hyvän mielen.

Talkootöiden ja hyväntekeväisyystyön merkitys tulee myös näiden reissujen avulla oppilaille tutuksi.

Ohessa Leppävirran alueen potentiaalisten yhteistyökumppaneiden yhteystietoja.

Asumispalveluiden esimies: Aila Paavilainen

puh. 040 830 1141, aila.paavilainen@leppavirta.fi

Kotihoidon esimies: Paula Vänskä

p. 044 797 5413

Riihikoti

Riihitie 12, 79100 Leppävirta

puh. 040 546 3862

Savonkadun ryhmäasunto

Savonkatu 13, 79100 Leppävirta

puh. 040 583 2402

Unnukoti

Halmetie 2A, 79100 Leppävirta

Vastaava sairaanhoitaja puh. 044 585 6038

Leivolan palvelukeskus

Savonkatu 15, 79100 Leppävirta

Kotileivola A puh. 040 833 7276

Ruokahuolto:

Ravintokeskus/ valmistuskeittiö

Savonkatu 17

79100 Leppävirta

Ruokahuoltopäällikkö

puh. 044 7906630

Leppävirran seurakunta:

Savonkatu 21 79100 Leppävirta

Kirkkoherranvirasto

puh.020 144 1900

YMPÄRISTÖ

SUURENNUSLASI

Ympäristöteeman käsittelyssä suurennuslasi tuo uuden ulottuvuuden esille.

Luontoretkelle otetaan mukaan suurennuslasit, joiden avulla tutustutaan ympäröivään maailmaan.

Suuret puut näyttäytyvät uudessa valossa kun tarkastellaan niiden hienorakennetta.

Kukat paljastuvat aivan erilaisiksi ja ötököistä löytyy uusia yksityiskohtia.

Suurennuslasia voidaan käyttää myös piirtovälineenä.

Aurinkoisella kelillä poltetaan puukiekkoon tai lautaan kuvioita hyödyntämällä keskitettyjä auringonsäteitä.

Puukiekosta voidaan laskea suurennuslasin avulla vuosirenkaat. Suurennuksen avulla on helppo katsoa, kuinka vanha puu oli kaatuessaan. Jokainen tumma rengas puun vuosikasvussa tarkoittaa yhtä talvea. Vaaleat renkaat ovat kasvunaikaa eli kesät. Laskemalla talvet tiedetään puun ikä vuosissa.

Vuosirenkaiden kohdille voidaan kiinnittää pienet neulat kuvaamaan eri vuosilukuja. Varsinkin paksun, kymmeniä tai satoja vuosia vanhan puun ikä tulee konkreettisesti esille, kun vuosilukuja merkitään ylös. Minkä paksuinen puu oli teidän syntymävuonna, entä opettajan syntymäpäivänä? Löytyykö muita merkittäviä vuosilukuja?

VÄRIKKÄÄT JÄÄPALAT

Värikkäät jääpalat toimivat talvisaikaan mukavana lisänä välituntileikkeihin.

Tarvikkeet:

Vesivärejä, tyhjiä jogurttipurkkeja tai vastaavia sopivan kokoisia muotteja, narunpätkiä.

Toteutus:

- Täytä muotit vedellä ja värjää vesi vesivärillä.
- Käytä runsaasti väriä saadaksesi voimakkaan värin jääpalaan.
- Vie muotit ulos pakkaseen yöksi jäätymään.

Aamulla, kun vesi on kauttaaltaan jäänyt, voidaan muodostuneet ”timantit” irrottaa ja jakaa rekvisiitaksi leikkeihin.

Lumilinna saa näistä upeita koristeita.

Jääpalamuotteihin voi laittaa lisäksi myös narunpätkän, joka veden jäätyessä jää jäähän kiinni. Narun avulla jääpalat voidaan asettaa puihin roikkumaan.

Näin saa tehtyä helppoja ja myrkyttömiä koristeita vaikkapa pihakuuseen joulun ajaksi.

Jääpalojen tekeminen onnistuu mukavasti iltapäiväkerholaisten kanssa.

Värillisiä jääpaloja voidaan myös veistää.

Tehkää jääpalat edellispäivänä valmiiksi ja siirtykää seuraavana päivänä oppitunnilla ulos muovaamaan jääpaloja.

Veistotarvikkeiksi tarvitaan pieniä puukkoja, nauvoja, saha ja niin edelleen.

Lämpimällä kädellä tai vedellä voi jäätä sulattaa ja muovata.

Varatkaa lämmintä vettä saaviin, jotta siinä voi lämmitellä käsiä.

Jäänveistäminen on myös sopivaa ajanvietettä yhteisiin teemapäiviin.

Veistäminen voi toimia kilpailuna tai mukavana ajanvietteenä.

METSIKKÖGOLF

Joukkuekilpailu tai yleinen hauskanpito.

Toteutus:

Joukkueet tekevät itselleen golfmailat löytämistään oksista ja juurakoista.

Näillä löytämillään/rakentamillaan mailoilla lyödään tennispalloa ennalta sovittuihin "reikiin". "Reiät" voivat olla jokin selkeästi erottuva maastonkohta kuten kivi tai tietyn puun kylki.

Jokainen ryhmänjäsen lyö vuorollaan siitä, mihin edellisen lyöjän lyönti päättyi.

Vähiten lyöntejä käyttänyt ryhmä voittaa.

KÄÄPÄTONTUT ja KIVIFIGUURIT

Tarvikkeet:

Erikokoisia ja muotoisia kääpäsieniä, kiviä, nastoja tai askartelusilmiä, liimaa ja nauvoja kokoamiseen.

Kerätkää luontoretellä kaatuneista puista kääpäsieniä.

Niistä voi helposti valmistaa tonttuja ja muita veikeitä hahmoja koriste-esineiksi.

Hienoja sileitä kiviä voi myös käyttää tonttujen tekemiseen. Pese kivet hyvin ja liimaa niihin askartelusilmät.

Kiviä voi liimata toisiinsa kuumaliimapistoolin avulla.

Tonttujen rakentaminen käy hyvin koko perheen teemapäivän tapahtumaksi.

Muista kysyä maanomistajan lupa kääpäsienten keräämiseen.

JÄKÄLÄKORI

Jäkäläkörin tekeminen sopii aiheeksi perhepäiviin tai kuvaamataidon tunnin aiheeksi.

Koriin saat elävyyttä lisäämällä siihen pienen kääpäntontun lisäkoristeeksi...

Tarvikkeet:

Jäkäliä, sammalia, heiniä, oksia ym. muita luonnonmateriaaleja.

Kori tai ruukku asetelman kasaamista varten.

Luonnosta kerätään erilaisia tarvikkeita, joista sommitelmaan nätti asetelma sisä- tai ulkokoristeeksi.

Muista kysyä maanomistajan lupa tarvikkeiden keräämiseen.

LINNUNPÖNTÖT

Tämä harjoite sopii parhaiten koko perheen teemapäivään.

Suomen Metsästäjäliitto vuokraa edullisesti linnunpönttöjen rakentamiseen suunniteltua sorvia. Sorvin lisäksi tarvikkeina tarvitaan puunrunkoja tai pöllejä, sekä vesivaneria pohja- ja kansiosiin. Osien kiinnitys on näppärintä akkuporakoneella ja muutamalla ruuvilla.

Pöntön puuhun kiinnitystä varten tarvitaan narua tai rautalankaa.

Pönttötarvikkeiden hankintaan yhteistyötä voi tehdä paikallisten metsänomistajien tai paikallisten metsästysseurojen kanssa. Isännät ja metsästysseurat arvostavat pönttöjen tekemistä varmasti. Varsinkin jos osa pöntöistä tehdään pöllöjä varten ja viedään metsiin. Myyrävahingot saadaan huomattavasti pienemmiksi, mikäli metsäalueella asustaa pöllöperhe.

Linnunpönttöjen tekeminen onnistuu myös ilman pönttösorvia ja on hyvä nikkarointirasti perhepäiviä ajatellen.

Linnunpönttöjen osat kannattaa sahata etukäteen vaikkapa käsityötunneilla. Teemapäivässä keskitytään vain pönttöjen kasaamiseen ja lentoaukkojen poraamiseen.

Linnunpönttöjä voidaan myös valmistaa myyjäisiä varten.

Oheisten linkkien takaa löytyy yhteystietoja pönttösorvista, sekä mittoja linnunpönttöjen kokoihin

Linkkejä:

<http://metsastajaliittofi.adv3.nebula.fi/pohjoissavo/?q=node/104>

http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/linnunponttojen_rakennusohjeet.shtml

LINTUJEN RUOKINTA

Tämä sopii linnunpönttöjen rinnalle teemapäivään tai itsenäiseksi harjoitteeksi.

Lintujen talipallojen tekeminen talviruokintaa varten on yksinkertaista ja hauskaa.

Sen lisäksi että oppilaille ja vanhemmille saadaan mukavaa tekemistä, myös linnut kiittävät talviruokinnasta.

Ohje on yksikertainen eikä työstäminenäkään ole vaikeaa.

- Munkki- tai kookosrasvaa
- Linnuille tarkoitettua siemensekoitusta tai auringonkukansiemeniä
- Tyhjiä maito- tai jogurttipurkkeja muoteiksi
- Narua kiinnitystä varten

Toteutus:

- Sulata rasva ja lisää siihen murskatut siemenet.
- Sopiva rasva/siemen suhde on 500g rasvaa ja 1 litra siemeniä.
- Solmi kiinnitysnavu maitopurkin pohjaan ja jätä naru ”sydämeiksi” täyttäessäsi purkin rasvaseoksella.
- Täytä purkkimuotit ennen kuin rasvaseos jähmettyy liikaa jäähtyessään.
- Jätä naru tarpeeksi pitkäksi, jotta se on helppo kiinnittää puuhun tai lintulaudalle roikkumaan.
- Käytä haluamasi kokoisia purkkeja saadaksesi sopivan kokoisia talipalloja.

Muotit kannattaa poistaa vasta talipallon kiinnitysvaiheessa jotta välttyy sotkulta.

Talipalloja voidaan säilyttää pakastimessa, joten palloja voidaan tehdä myös syksyisin ennen varsinaisen ruokintakauden aloitusta.

HELPPO KASVATUSRUUKKU

Wc-paperihylsystä saa nopeasti ja edullisesti tehtyä kasvatusruukun siementen idätykseen. Kasvi voidaan istuttaa hylsyineen, sillä hylsy maatuu muutamassa kuukaudessa.

Tarvikkeet:

Wc-paperihylsyjä, sakset, teippiä

Leikkaa wc-paperihylsyn toiseen alareunaan neljä n. 3 cm. syvää viiltoa 90 asteen kulmaan toisiinsa nähden. Taita muodostuneet läpät pohjaksi ja kiinnitä teipillä.

Toteutusidea:

Istuttakaa jokaiselle oma puu. Kerätkää puiden siemeniä tai ostakaa siemenet kaupasta, ja askarrelkaa istutusruukut.

Jokainen voi istuttaa puun kotonaan haluamaansa paikkaan.

Voitte myös istuttaa yhdessä koulun pihaan ”Koulun Puun”. Valitkaa puulle sellainen kasvupaikka, jossa se saa kasvaa rauhassa seuraavat vuosikymmenet. Puun voi istuttaa myös valmiista taimesta.

Puun kasvua on helppo tarkkailla ja mitailla vaikkapa vuosittain kuinka paljon puu on kasvanut.

”Koulun Puun” istutus voi hyvinkin olla päivän tapahtumana koko perheen teemapäivässä.

NUOTION SYTYTYYS

Retkipäivään kuuluu nuotio ja tikkupullan tai makkaran paisto.

Nuotion sytyttäminen on mielenkiintoinen ja hauska toiminta, josta kannattaa tehdä isompi numero. Tulen sytyttämisen taito voi joskus olla hyvinkin tärkeä osata ja sitä on syytä harjoitella.

Aina ei ole välttämätöntä lähteä erikseen retkelle, jotta nuotion pääsee sytyttämään, vaan sitä voi harjoitella vaikkapa liikuntatunnilla, tai ottaa sen yhdeksi ryhmäyötehtäväksi kisailuihin.

Muistathan että nuotion sytyttäminen luonnossa vaatii aina maanomistajan luvan.

Tarkista myös onko kulovaroitus voimassa.

Näin sytytät nuotion.

Varmista että nuotion alusta on palamaton, eikä tuli pääse leviämään ympäristöön.

Varaa kaikki tarvikkeet lähellesi.

Tarvitset sytykkeitä ja polttopuita, sekä tulentekovälineet.

Sytykkeet:

Hyviä sytykkeitä ovat koivun tuohi, naava, kuusen kuivat alaokset, kiehiset, kuiva heinä sekä sanomalehtipaperi.

Koivun tuohi kannattaa ottaa kaatuneesta, kuolleesta puusta. Elävästä puusta tuohta ei kannata eikä saa repiä.

Kasaaminen:

Aloita nuotion kasaaminen pienillä sytykkeillä. Tee niistä hyvä, ilmava ”sydän”, jonka päälle lisää pienempiä risua ja oksia.

Laita oksien päälle polttopuita neliön malliin kasaten. Aivan kuin kasaisit hirsitaloa.

Nuotiosta ei kannata tehdä liian korkeaa, tai huteraa. Muutoin se palaessaan sortuu ja huonolla tuurilla sammuttaa jo syttyneen nuotion.

Pidä kasatessa huoli, että tekemäsi sytytyssydän pysyy näkyvillä, jotta voit sen helposti sytyttää.

Sytyttäminen:

Sytyttäminen pitäisi saada onnistumaan yhtä tulitikkua käyttäen. Varsinkin tuulisella kelillä tämä on haastavaa.

Käännä selkäsi tuuleen ja jos apuna on kavereita voivat hekin tulla tuulen suojaksi.

Varaa itsellesi tuohen kappale tai kiehisiä, jonka sytytät tulitikulla.

Ei kannata tarjota tulitikkua nuotioon suorilla, vaan sytyttää sillä ensimmäiseksi sytytin.

Tuohi syttyy parhaiten, kun pidät sitä pystyasennossa ja tarjoat tulitikun liekkiä tuohen alaosaan. Tällä sytyttimellä on sitten helpompi sytyttää varsinainen sytytyssydän.

Kun nuotio on lähtenyt palamaan voit lisätä polttopuita nuotion päälle ja pitää tulia yllä.

Märän maan aikaan sytykkeet kannattaa kasata polttopuista tehdyn alustan päälle.

Aseta maahan pari kolme halkoa rinnakkain kuoripuoli maata vasten. Tämän alustan päälle kasataan varsinainen nuotio. Nuotion sytyttyä myös aluspuut lopulta palavat ja lisäävät hiilipatjan paksuutta.

Makkaroiden ja tikkupullan paistamiseen parhain tuli saadaan polttamalla runsaasti puita ja valmistamalla ruuat hiilloksella.

Tämä siksi, ettei ruokia polteta liekeissä vaan ne saadaan kypsennettyä tasalämpöisellä hiilloksella.

NUOTIOTEHTÄVIÄ

Nuotion sytytystä voidaan harjoitella hallituissa olosuhteissa vaikka koulunpihalla.

Sytytysperusteiden ollessa hallussa voidaan kokeilla eri tapoja nuotion sytytykseen.

Polttolasi:

Polttolasi, eli suurennuslasi, on mielenkiintoinen tapa sytyttää nuotio.

Toimiakseen tämä keino tarvitsee auringonpaisteen.

Sytyttäminen onnistuu, kun polttolasin avulla kohdistetaan auringonsäteet sytykkeeseen.

Mitä tiiviimmän pisteen auringonsäteistä saa polttolasilla aikaan, sen kuumempi piste on.

Veden keittäminen paperimukissa:

Tämä on hauska ja näyttävä temppu. Vettä tosiaankin voidaan keittää pahvimukissa nuotion avulla. Temppu perustuu siihen, että vesi kiehuu 100 asteessa, kun muki tarvitse syttyäkseen suurin piirtein 200-300 astetta.

Veden pitää siis kiehua ensin pois ennen kuin muki voi syttyä.

Veden keittämistä voidaan pitää myös rastikilpailuna. Joukkue, joka saa ensimmäisenä veden kiehumaan voittaa.

Tehtävänä on kasata ja sytyttää nuotio ja saada vesi kiehumaan.

Kärpäsruoti:

Kärpäsruoti eli katinliekon siitepöly on herkästi syttyvää jauhetta, joka palaa leimahtaen tuleen heitettynä.

Kärpäsruutia saadaan kerättyä asettamalla katinliekojen tähkäpäitä sanomalehtien päälle kuivumaan.

Kuivaessaan siitepöly varisee ja se saadaan kerättyä säilytystä varten.

Katinlieko tuottaa siitepölyä syksyisin ja on silloin kerättävissä.

Tulella leikkiminen ei ole leikin asia, mutta hallitusti ja osaavissa käsissä sen avulla voidaan tehdä näyttäviä esityksiä.

TIKKUPULLAT

Tämä on yksi parhaista nuotioherkuista. Pinnalta musta ja sisältä raaka tikkupulla kuuluu retkeilykokemuksiin.

Tikkupullat kannattaa kuitenkin paistaa miedolla lämmöllä (ei liekeissä) ja kypsentää n. 20 minuuttia saadaksesi läpikypsää herkkua.

Ohessa käytössä toimivaksi havaittu resepti

3 dl vehnä jauhoja

1/2 tl suolaa

2 rkl sokeria

2 tl leivinjauhetta tai 1 tl kuivahiivaa

1/2 tl kardemumma

1 1/2 dl laktoositonta maitoa

1. Sekoita kuivat aineet keskenään kulhossa.
2. Lisää joukkoon maito. Voit maustaa taikinan kardemummalla.
3. Leivo taikinasta noin 20 sentin mittaisia, sormenpaksuisia pötköjä.

Kierrä pötkö paksun puutikun ympäri siten, että päät jäävät kierteen sisään – silloin pulla pysyy tikussa paistamisen ajan. Tee kierrokset niin harvaan, että pullalla on tilaa kohota paistuessaan.

4. Paista pulla riittävän etäällä liekeistä, ettei taikina pala.
5. Pulla kypsyy 15–20 minuutissa. Pulla on kypsä, kun se irtoaa tikusta helposti.

Taikinapötköjen kietomien tikkuun onnistuu parhaiten, mikäli jauhotat pötköt kevyesti ennen kiinnittämistä.

Samalla nuotiolla voitte paistaa myös makkaroita.

Kaikkihan osaavat tehdä makkaratikun, mutta pienenä vinkkinä kannattaa huomioida seuraavaa:

Vuole makkaratikun kärki kolmionmalliseksi, tämän ansiosta makkara ei pääse kypsyessään pyörimään ja katkeamaan. On inha tunne, kun miltei kypsä

makkara katkeaa ja tippuu nuotioon. Vähemmästäkin alkaa alahuuli väpättää ja päivä mustumaan.

MAKUMATKA

Harjoitteen avulla tuodaan esille luonnosta löytyviä syötäviä kasveja.
Ruokia voi tehdä oppilaiden kanssa tai sitten kokoperheen teemapäivässä.

Pihlajanmarjahyytelö

Tarvikkeet:

1 kg pihlajanmarjoja

3-4 dl vettä

9.5 dl sokeria (800gr)

1. Pese pihlajanmarjatertut hyvin. Irrota marjat tertuista riipimällä ja huuhto vielä kerran. Kaada marjat kattilaan ja lisää vesi. Keitä 10–15 minuuttia.
 2. Siivilöi mehu. Älä paina marjoja kattilan reunaa vasten, jos haluat kirkasta hyytelöä.
 3. Lisää sokeri. Keitä mehua hiljaisella poreilevalla lämmöllä 10–15 minuuttia.
 4. Tee hyytelökoe. Kaada ruokalusikallinen mehua kylmälle lautaselle ja vedä vako mehuun. Jos rako umpeutuu, keitä vielä 5-10 minuuttia.
 5. Kuori vaahto ja kaada mehu heti pieniin puhtaisiin purkkeihin ja sulje kansilla. Jätä pöydälle viilentymään ja nosta sitten jääkaappiin. Jos täysin jäähtynyt mehu on hyytynyt, voi purkit viedä kellariin.
- Älä keitä marjoja liian kauan, sillä marjojen sisältämä pektiini hajoaa liian kauan keitettäessä. Hieman raa'at marjat sisältävät runsaasti hyydyttävää pektiiniä. Silloin hyydyttäminen voi onnistua myös tavallisella sokerilla. Jos liemi ei hyydy, lisää keittämisen loppuvaiheessa 1 dl hyytelösokeria tai Melatin-hyytelöimisainetta pussin ohjeen mukaan.

Nokkosletut

Kerää keväällä juuri nousseita nuoria nokkosia. Sopivan kokoinen nokkonen on 5-10 cm korkea.

Ryöppää nokkoset kiehuvaassa vedessä ennen paistamista.

Ryöppäys:

Ryöppää nokkoset runsaassa kiehuvaassa vedessä, kaada siivilän läpi ja jäähdytä jäävedessä. Purista kuivaksi ja hienonna

Ohje:

5 dl maitoa

2–4 munaa

2½ dl vehnä jauhoja TAI 2 dl vehnä jauhoja + ½ dl grahamjauhoja

1 tl suolaa

1 tl sokeria

2 rkl voisulaa

1 l tuoreita nokkosia, nuoria versoja (noin 1 dl ryöpättyinä TAI noin 2 dl kuivattua nokkosrouhetta)

Paistamiseen voita tai öljyä

- Sekoita kaikki ainekset nokkosia lukuun ottamatta ja anna taikinan turvota puolisen tuntia
- Lisää nokkoset ja sekoita.
- Paista pannulla keskisuurella lämmöllä joko pieniä tai isoja lettuja.

Kuusenkerkkäsiirappi

Kuusenkerkkäsiirappi on hyvä yskänlääke ja jälkiruokakastike, mutta sopii myös makeaksi mausteeksi moniin pääruokiin. Kokeile esim. juuresten tai vaikkapa grillipihvien kanssa.

Kuusenkerkät kannattaa kerätä toukokuussa. Muista kysyä keräämiseen maanomistajan lupa.

Ohje:

1.5 litraa kuusenkerkkiä

1 kg sokeria

1 rkl vaniljasokeria

2 litraa vettä

1. Huuhtelee kuusenkerkät hyvin ja siirrä kattilaan
2. Peitä kerkät vedellä ja keitä miedolla lämmöllä 2-3 tuntia
3. Nosta kerkät liemestä ja purista niistä loput mehut siivilän avulla kattilaan
4. Lisää sokeri ja vaniljasokeri
5. Keitä vielä 1-2 tuntia, kunnes keitos muuttuu tummanruskeaksi ja siirappimaiseksi
6. Purkita ja jäähdytä

ÄÄNIMATKA

Harjoitteen avulla herätetään ajatuksia äänimaailman, meteliin ja taustakohinaan

Toteutus:

Äänimatkan ideana on mennä ulos, miksei myös sisälle kauppaan tai huoltoasemalle, ja istua hiljaa kuunnellen.

Kuinka montaa eri ääntä kuuluu? Voiko erottaa eri lintujen ääniä? Entä tuulen tai puiden huminaa? Kuuluuko liikenteen tai ihmisten ääniä?

Kirjataan äänihavaintoja ylös ja siirrytään toiseen paikkaan.

Muuttuuko äänimaisema ja kuinka, kun istutaan järvenrannalla tai tien vieressä?

Tutkitaan havaintoja tarkemmin. Kuuluiko joku tietty ääni jokaisessa paikassa?

Missä oli hiljaisista, missä taas kuului vähiten eri ääniä? Oliko vähiten eri ääniä omaava paikka myös hiljaisin? Mikä oli mieluisin äänimaisema?

Mikäli käytössä on äänityslaitteita tai hyvälaatuisia puhelimia joilla voi äänittää, oppilaat voivat äänittää itse erilaisiin teemoihin sopivia ääniä.

Minkälaiset äänet ärsyttävät, rauhoittavat, ilostuttavat...

Nauhoituksia kuunnellaan ja niistä keskustellaan. Äänityspaikasta voidaan ottaa myös kuva ja näyttää sitä samalla kun ääntä soitetaan.

Kuvia ja ääniä voi myös sekoittaa.

Miltä kaupungin hälinä kuulostaa näytettäessä järvimaisemaa tai saunankiukaan siihenä navettakuvassa?

TUOKSUMATKA

Ideana on tutustua luonnonmateriaaleihin hajuaistin avulla.

Harjoite sopii rentoutukseen, tunnistuskilpailuksi tai luontoaiheen käsittelyn tueksi.

Tarvikkeet:

Kannellisia pieniä purkkeja, pilttipurkit soveltuvat tähän parhaiten.

Toteutus:

Puhtaisiin pilttipurkkeihin kerätään erilaisia luonnosta löytyviä kasveja. Myös kotoa löytyvät elintarvikkeet, kuten kahvi ja hunaja, ovat hyviä tunnistusta ajatellen.

Voimakkaasti tuoksuvia ovat mm. neulaset, erilaiset kukat, lehdet ja marjat.

Mikäli murskaat niitä kevyesti, nousevat tuoksut paremmin esille.

Ideana on purkinkantta raottamalla ja sokkona tuoksuttelemalla arvata mikä tuoksu on kyseessä.

Voidaan myös jutella heränneistä mielikuvista ja muistoista.

Laita tunnistettavaa tuoksua purkkiin ja merkitse se teipinpalalla josta löytyy purkin järjestysnumero.

Huomioi, etteivät kaikki materiaalit säily purkissa kovinkaan pitkään.

Mikäli käytät marjoja, on ne syytä purkista poistaa päivän jälkeen.

Ota myös huomioon oppilaiden allergiat ja yliherkkyydet.

Terva on hyvä tuoksuinen aine, jota voit helposti pieniä määriä keittää itsekin.

Ota tukeva siivu männynkannosta tai halosta ja polta sitä varovasti nuotiossa.

Pidä halkoa pystyasennossa ja valuta kiehuva terva astiaan.

Varo polttamasta itseäsi.

Terva säilyy hyväntuoksuksena suljetussa purkissa vuosia.

Pihka on myös voimakkaasti tuoksuva ja pitkään säilyvä materiaali ja sen kerääminen on helpompaa kuin tervan.

Seuraavalla sivulla on esimerkkisivu toteutusta varten. Kirjaa siihen tunnistettavien tuoksujen nimet ja tulosta sivu ryhmille.

JOUKKUE _____

TUOKSUMATKA

- Aseta oppilaat ringiin ja jaa heille sokkoliinat.
- Liinujen kiinnityksen jälkeen anna yksi purkki kerrallaan oppilaille haisteltavaksi.
- Avaa kansi ja anna purkki ensimmäiselle. Hän jatkaa nuuskaistuaan purkin seuraavalle.
- Voit myös itse kierrättää purkkia, tämä nopeuttaa rastia.
- Kun kierros on käyty, ota purkki ja kiinnitä kansi tiukasti paikoilleen seuraavia rastilaisia varten.
- Kun kaikki ovat haistelleet, saavat he arvata, mitä purkissa oli. Ohjeista aluksi, ettei saa hihkaista tuoksua ennen kuin kaikki ovat haistaneet.
- Mikäli löytyy eriäviä mielipiteitä, enemmistön mielipide ratkaisee joukkueen vastauksen.
- Merkitse joukkueen vastaukset oheiseen listaan.
- Vastauksen jälkeen laita uusi purkki kiertämään.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

(Tähän listaan voit merkitä oikeat vastaukset)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Aseta lopuksi purkit takaisin kangaspussiin ja sokkoliinat helposti saataville.

TUNNUSTELUA

Tehtävän ideana on toimia orientaationa luonnon monimuotoisuuden ymmärtämiseen.

Puut ja kivet nähdään, mutta harvemmin niitä kosketellaan ja tunnustellaan.

Sokkona tunnustellessa keskittyminen suuntautuu tehokkaammin tuntoaistiin.

Harjoite sopii joukkuekilpailuun tunnustustehtäväksi, rentoutukseen tai keskustelun tueksi.

Voidaan myös tehdä paritehtävänä, jollain toinen kuljettaa sokkoa luonnossa ja antaa hänelle tunnusteltavaksi löytämiään materiaaleja.

Erilaisia luonnonmateriaaleja tunnustellaan sokkona. Mille höyhen tuntuu, mille taas neulaset tai sammal?

Kivet ja savi ovat samaa materiaalia mutta eri muodossa ja tuntuvat aivan erilaiselle.

Löytyykö eroa kuusen ja männynneulasilla?

Seuraavalla sivulla on ryhmäkilpailua varten esimerkkisivu. Esineiden järjestyksessä pysymistä helpottaa, jos laitat pienellä teipinpalalla esineen järjestysnumeron esineeseen kiinni

JOUKKUE_____

TUNNUSTELUA

- Aseta oppilaat ringiin ja jaa heille sokkoliinat.
- Liinon kiinnityksen jälkeen anna heille yksi esine kerrallaan tunnisteltavaksi.
- Hetken tunnisteltuaan oppilas jatkaa esineen seuraavalle.
- Kun kaikki ovat tunnistelleet, saavat he arvata mikä esine oli kyseessä.
- Ohjeista, ettei saa arvata ennen kuin kaikki ovat tunnistelleet
- Mikäli löytyy eriäviä mielipiteitä, enemmistön mielipide ratkaisee joukkueen vastauksen.
- Merkitse joukkueen vastaukset oheiseen listaan.
- Vastauksen jälkeen laita uusi esine kiertämään.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

(Tähän listaan voit merkitä oikeat vastaukset)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Aseta esineet takaisin pöydälle samaan järjestykseen seuraavaa ryhmää varten. Peitä esineet liinalla, ettei niitä näe rastille saavuttaessa.

SANAT SEKAISIN

Tehtävä käy kilpailurastiksi tai ajankulupähkinäksi.

Ensimmäiseltä sivulta löytyvät sekoitut nimet ja vastukset. Toiselta sivulta löytyvät pelkät sekoitteet valmiina tulostettavaksi.

Voit kehittää anagrammeja lisää oheisen internetsivun avulla:
<https://www.arrak.fi/fi/ag>

Sanat sekaisin

Linnut

räkättirastas tässä rar katti

talitiainen naaten tiili

punatulkku nutupulkka

varis irvas

kalalokki lokalakki

metsähanhi ihme häntsa

korppi kirppo

tilhi lihti

kiuru kuuri

kuovi voiku

metso tomse

mustalintu sula minttu

sinirinta niin risat

mustarastas m ratastassu

kuikka k kaiku

käpytikka päky katki

laulurastas suut saralla

Kalat

ahven vehna

hauki haiku

särki kärsi

taimen mitane

salakka kas kala

muikku kuikmu

lahna nahla

Nisäkkäät

poro ropo

susi sisu

ahma maha

karhu kuha r

ilves sivel

lumikko lokki mu

jänis sinä j

orava varoa

näätä tänää

Mikä eläin piileksii seuraavissa sanoissa?

Järjestä kirjaimet uudelleen, niin löydät tutun eläimen kirjainten keskeltä piileskelemästä

Lintuja

tässä rar katti _____

naaten tiili _____

nutupulikka _____

irvas _____

lokalakki _____

ihme häntsa _____

kirppo _____

lihti _____

kuuri _____

voiku _____

tomse _____

sula minttu _____

niin risat _____

m ratastassu _____

k kaiku _____

päky katki _____

suut saralla _____

Kaloja

vehna _____

haiku _____

kärsi _____

mitane _____

kuikmu _____

kas kala _____

nahla _____

Nisäkkäitä

ropo _____

kuha r _____

sisu _____

sivel _____

maha _____

sinä j _____

lokki mu _____

varoa _____

tänää _____

TAVAROIDEN MAATUMINEN

Harjoitteen ideana on herättää ajatuksia roskaamisesta ja tavaroiden maatumisesta.

Kuinka kauan kestää, ennen kuin roskat luonnosta häviävät?

Tarvikkeet:

Haudattavia materiaaleja kuten biojätettä, biopussi, omenakuoria, lasipurkki, juomatölkki, muovipussi, karkkipaperi, pikaruokakotelo ja niin edelleen.

Toteutus:

Haudataan syksyllä maahan erilaisia tavaroita. Keväällä kuoppa avataan ja katsotaan mitä on tapahtunut.

Mikäli samanlaiset tavarat haudataan muutamaan eri hautaan, voidaan harjoitteesta tehdä usean vuoden mittainen projekti.

Puolivuosittain, tai vuosittain, avataan uusi hauta ja katsotaan mikä on muuttunut.

Vieläkö haudasta löytyy jotain jota ekaluokan syksyllä haudattiin ja kuutosluokan keväällä avataan?

Muista merkitä hauta vaikkapa kepillä tai selkeästi erottuvalla kivellä, haudan löytäminen usean vuoden kuluttua helpottuu huomattavasti.

Seuraavalla sivulla on esimerkkisivu toteutusta varten. Kirjaa siihen haudattavien esineiden nimet ja tulosta sivu ryhmille.

JOUKKUE _____

Maatuvatko tavarat?

Miettikää ryhmässä, mitä seuraaville tavaroille tapahtuu maahaudassa syksyn ja talven aikana.

Maatuvatko ne, eli löytyykö niitä enää keväällä, kun hauta avataan?

Kirjoittakaa joukkueenne arvio esineen nimen perään.

Maatuu kokonaan tai ei löydy.

Maatuu osittain tai sitä löytyy vain vähän.

Ei maadu tai löytyy kokonaan.

1. _____
—
2. _____
—
3. _____
—
4. _____
—
5. _____
—
6. _____
—
7. _____
—
8. _____
—

KIERRÄTYSPÄIVÄ

Harjoite soveltuu kierrätyksen havainnollistamiseen, opetuksen tueksi tai joukkue tehtäväksi.

Toteutus:

Seuraavalta sivulta löytyvät roskapönttötekstit sekä tietoa mikä jäte kuuluu minnekin.

Liimaa tekstit pahvilaatikoihin, tai vastaaviin.

Näiden ”roskapönttöjen” avulla kierrättämistä voidaan harjoitella ja tehdä tutuksi.

Muista puhdistaa kierrätettävät jätteet, etteivät ne sotke vaatteita.

BIOJÄTE

Biojätteisiin kelpaavat

- hedelmien, vihannesten, juuresten ja kananmunien kuoret
- kalojen perkuujätteet
- ruoantähteet
- kahvin tai teen porot suodatinpapereineen
- käytetyt talouspaperit
- hammastikut, puiset aterimet
- kuivuneet ja pilaantuneet elintarvikkeet
- kukkamulta, kasvinosat ja kuihtuneet kukat
- puutarhajätteet
- lemmikkieläinten purupohjaiset kuivikkeet
- pahviset kananmunakennot

Biojäteastiaan eivät kelpaa

- muovi, lasi, metalli, tekstiilit, kumi, nahka, imurin pölypussit, kartonkitölkit, posliini
- nesteet
- vaipat
- tupakantumpit

ENERGIAJÄTE

Energiajätteeseen saa laittaa:

- muovipullot - kertakäyttöiset virvoitusjuoma-, mehu-, pesuaine- ym. pullot (Pantilliset pullot palautukseen!)
- muoviastiat ja – rasiat - elintarvikkeiden muoviset pakkaukset huuhdeltuina, kuten viili- ja jogurttipurkit, voi- ja margariinirasiat
- muovikanisterit ja – sangot, ämpärit
- muovikassit, -pussit ja – kelmut
- pakkaus- ja kutistemuovit
- muovivanteet
- muoviset pakkausalustat ja – kotelot
- muovikannet ja -korakit
- virvoitusjuomakorit
- muovinarut
- muoviset kertakäyttöastiat
- styrox, vaahtomuovi
- pienet muoviesineet kuten tiskiharjat, kynien muovikuoret
- muovia ja paperia sisältävät pakkaukset
- atk-disketit (korput)
- tekstiilit ja vaatteet (ei pvc-muovia, nahkaa eikä keinonahkaa!)
- likaantunut, kostea pahvi ja kartonki (ei saa laittaa keräyskartonkiin)
- muu pahvi ja kartonki vain, jos niille ei ole järjestetty erillistä keräystä
- kirjat kansineen
- julisteet
- muovi- ja vahapinnoitettu paperi
- itsejäljentävä paperi
- osoite- ja muut pikkutarrat sekä niiden taustapaperit
- liimautuvat muistilaput
- lahja-, kääre- ja pakkauspaperit
- paperinenäliinat
- karkkipaperit
- muu kuin painekyllästetty puujäte

Energiajätteeseen ei saa laittaa

- PVC-muovi (alla kerrotaan PVC-muovin tunnistamisesta)
- Muovit, jotka on merkitty numerotunnuksella 07 ja alla kirjain O

- ongelmajätettä
- painekyllästettyä puuta
- biojätettä
- metalleja
- alumiinia sisältäviä materiaaleja kuten foliovuorattuja sipsipusseja ja – purkkeja, mehutölkkejä, makkaranpaistopusseja, kahvipaketteja
- CD/DVD-levyjä
- painepakkauksia kuten hiuslakka-, spraymaali- ja deodoranttipurkkeja
- sähkö- ja elektroniikkaromua
- paristoja ja sähkölamppuja
- lasia, posliinia, keramiikkaa
- fluoria sisältäviä esineitä
- hammastahnaputkiloita ja -harjoja
- nahkaa, kumia
- vaippoja, siteitä
- pölyävää jätettä kuten siivousjätettä, pölynimuripusseja ja tuhkaa

PAPERINKERÄYS

Kotitalouksien paperinkeräykseen soveltuvat:

- sanoma- ja aikakauslehdet
- mainosposti
- uusiopaperit
- kirjekuoret, myös ikkunalliset
- puhelinluettelot
- värilliset kopiopaperit
- pehmeäkantiset kirjat (ei kuitenkaan suuria määriä)
- pieniä määriä vaaleaa toimistopaperia.

Nyrkkisääntönä: kaikki mitä tulee postiluukusta. Niittejä ei tarvitse poistaa.

Paperinkeräykseen ei saa laittaa:

- märkää tai likaista paperia
- pehmopaperia (esim. wc- ja talouspaperit)
- alumiinipaperia
- aaltopahvia ja ruskeita paperikasseja.
- kartonkitölkkejä ym. pakkauksia
- lahjapapereita.
- kovakantisia kirjoja, paitsi jos kannet on revitty pois
- tapettia
- tupakkapaperia

METALLI

Pienet metalliesineet voi viedä metallinkeräysastioihin, näitä ovat

- tyhjät ja **puhtaat** säilyke- ja juomatölkit (paperisia etikettejä ei tarvitse poistaa)
- metallipurkit ja -astiat, myös emaloidut
- puhdistetut alumiinivuoat ja -foliot
- metallikannet
- kruunu- ja kierrekorkit
- pantittomat juomatölkit

Metallinkeräykseen eivät kuulu:

- aerosolipakkaukset, elleivät ne ole **täysin** tyhjiä
- paristot tai muut ongelmajätteet
- tuubit
- maalipurkit
- kaapelit
- öljyiset tai likaiset esineet
- telkkarit, monitorit ja kylmälaitteet, sillä ne kuuluvat sähkö- ja elektroniikkaromun keräykseen

LÄHTEET

http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/linnunpontojen_rakennusohjeet.shtml

<http://www.helsinki.fi/jarj/symbioosi/kierratys/index.html>

<http://www.hs.fi/ruoka/reseptit/a1349752250024>

<http://kotiliesi.fi/ruoka/reseptit/pihlajanmarjahyytelo>

<http://www.kuopio.fi/web/ps-pelastuslaitos/>

<http://leppavirranseurakunta.fi/index.php?id=17>

<http://www.leppavirta.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/ikaihmisten-palvelut>

<http://www.leppavirta.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/ikaihmisten-palvelut/asumispalvelut>

<http://www.martat.fi/ruoka/reseptit/tikkupulla/>

<http://metsastajaliitto.fi.adv3.nebula.fi/pohjoissavo/?q=node/104>

<https://www.poliisi.fi/ita-suomi>

<https://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet/hatailmoitus>

Jaakkola Timo, Liukkonen Jarmo & Sääkslahti Arja (toim.). 2013.

Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä PS-Kustannus

Koivunen Hannele, Koivunen Vesa, Tanninen Pasi, Keijo Taskinen & Leinonen Seppo 2004. Jäniksen selässä – repullinen luontoleikkejä. Porvoo Bookwell Oy